DR. IVAN ESIH

JAPANSKE PRIČE

MLADEN CIDRU
knjižnica

knjižnica
„ŽELENGAJ"
M.O.K

DR. IVAN ESIH

JAPANSKE PRIČE

S PRIKAZOM RAZVITKA
JAPANSKE KNJIŽEVNOSTI

ZAGREB 1941

Tisak Zaklade tiskare Narodnih Novina u Zagrebu

Japanska narodna himna

KIMIGAJO

Na japanskom jeziku:

Kimi ga jo wa
Čijo ni jačijo ni
Sazare-iši no iwao to narite
Koke no musu made.

Prijevod:

Neka vlada vladalački rod (dinastija)
Tisuću, ah da, osam tisuća godina.
Sve dok se zrnca pijeska pretvore u snažne litice (stijene),
Obrasle mahovinom.

»Kada bi Te netko zapitao o duši Japana, odgovori mu, da je to cvijet gorske višnje u zrakama jutarnjeg sunca«.

Motoori Noritnagi

Evo japanski original gornjega stiha:

敷島の大和心を人問はゝ
朝日に匂ふ山櫻花

GORA OOE

Na gori Ooe stanovao je vrag, koji je nosio ime Sjutendoodze.

Od vremena do vremena pojavio se u prijestolnici, hvatao žitelje i grabio žene i djecu.

Cjelokupno stanovništvo je živjelo u stalnom strahu i užasu.

Zabrinut zbog toga Imperator, car zapovjedi napokon znamenitom vojskovođi Rajkoo da umiri i svlada vraga. Rajkoo uze sa sobom pet velikih vojnika, preobuče se s njima u lutajuće monahe i krene na put.

Naskoro se pred njihovim očima ukazala gora Ooe. Nijesu uzalud vragovi izabrali i zavoljeli to svoje obitavalište: sva je gora gusto porasla takvim golemim drvećem, da je štaviše danju pod njihovom sjenom carevala žuta polutama.

Ali i putnici nijesu bili ropske ćudi: ne trenuše okom nego nastaviše da se kreću prema svom cilju po strmenitim stazama prelazeći preko dubokih klanaca i provalija. Koliko su oni vremena tako išli — to se ne zna, ali odjedamput se na njihovu putu ustoboči golema stijena, na kojoj je stojao neki starac.

— Nijeste li to vi — gospodine Rajkoo? Ja sam vas čekao, saznavši, da ćete vi morati ovuda proći. Evo Vam čudesnoga vina. Vragovi od njega slabe, a ljudi dobivaju silu. Uzmite njega sa sobom da umirite vragove.

Tim je riječima starac predao glineni lonac koji je Rajkoo primio radosno.

Putnici nastaviše svoj put. Kada su oni došli do gornje rijeke, vidješe neku ženu. Lijevajući suze prala je rublje.

Rajkoo ju začuđeno upita:

— Što je s tobom? Zbog čega ti plačeš?

Žena odgovori:

— Ja sam iz prijestolnice. Mene je uhvatio i doveo ovamo vrag. Ja svaku minutu čekam, da me rastrga na komade. Stoga ja plačem od straha.

Rajkoo joj reče:

— Po zapovijedi cara ja idem da svladam vragove. Gdje su oni? Vodi nas tamo.

Žena se je obradovala i uskliknula:

— Ah, kolika li će to biti sreća za nas! Molim Vas pohvatajte sve te vragove i oslobodite nas.

Tim je riječima pošla naprijed pred putnicima pokazivajući im put.

Za neko vrijeme pokazaše se u daljini golema željezna vrata. Oko njih je na straži stojao vrag sa željeznom palicom.

Rajkoo je s putnicima prišao k njemu i rekao:

— Mi smo monahi, redovnici, koji lutamo. Mi smo zalutali s puta i ne znamo, što da radimo. Dopustite nam da prenoćimo kod vas!

Vrag na stražarnici potrči u dvorac, da se raspita, pa opet izađe i povede Rajkoo sa putnicima u veličanstveni dvorac, gdje je živio sam Sjutendoodzi.

A Sjutendoodzi se u to vrijeme gostio u društvu svojih vragova. Kada je u dvoranu ušla skupina putnika, on ih je netremice gledao svojim golemim izbuljenim očima i zagrmio:

— Čujte, monasi, odlučujem. Možete se odmoriti, ne tjeram vas.

Rajkoo odgovori:

— Dakle, hvala ti za to. Otpočinut ćemo danas, kako se pristoji, jer smo za cijelo ovo vrijeme noćivali po gorama i pod vedrim nebom. Vidim ja, da je u Vas gozba u punom jeku. A ja sam sa sobom donio lijepo vino, pa ga kušaj — i tim riječima izvadi lonac vina, što ga je dobio od starca.

Sjutendoodzi pokuša jedan gutljaj. Vino je bilo tako ukusno, kakvoga nije dosada nikada kušao.

— Gle, to je ukusno. Kakvo je to slavno vino!

I on je stao žedno ispijati čašu za čašom. Ostali su vragovi također jedan za drugim prilazili k vinu i pili su ga bez ikakve mjere. Međutim se je očitovalo čudesno djelovanje vina. Sjutendoodzi je sve više i više slabio i napokon se je srušio usnuvši mrtvačkim snom. Ostali su se vragovi sve jedan za drugim rušili poput mrtvih tjelesa na pod.

Vidjevši taj prizor Rajkoo i njegovi suputnici izvadiše mačeve i kacige, koje su sa sobom donijeli, i spremiše se na borbu.

Rajkoo protrese Sjutendoodza i kada je on protrljao oči, zgrabi mač. S krikom — a ej! jednim zamahom odrubi vragu glavu. Glava otskoči, počne rigati iz usta plamen, baci se na Rajkoo kušajući da ga zahvati zubima,

ali prestrašena strahovitom vanjštinom Rajkooa nemoćno klone na pod.

Od te buke probudiše se drugi vragovi i upustiše se u borbu, ali ih na kraju krajeva poubijaše sve Rajkoo i njegovi suputnici.

Poslije toga pusti Rajkoo na slobodu sve ugrabljene žene i djecu i pobjedonosno krene s njima u prijestolnicu. Njegovi su vojnici nosili na nosiljkama golemu glavu Sjutendoodze.

MAJMUN I RAK

Pođe jednom majmun sa rakom na goru — prošetati se.

Majmun nađe košticu breskve, a rak nađe okrugli hljepčić od riže.

Prohtjelo se majmunu, da dobije taj hljepčić. Izmoli on od raka, a zato mu dade košticu breskve i počne taj kruh jesti i to tako slasnim tekom, da mu je sve pucalo iza ušiju. Rak se vrati kući i posadi košticu breskve u zemlju. A sam počne hodati naokolo i govoriti:

— Puštaj što prije stabljiku, puštaj što prije stabljiku.

Pojavi se iz zemlje stabljika.

A rak ide naokolo i prigovara:

— Postani što prije drvo, postani što prije drvo!

Izraste drvo.

A on sve dalje prigovara:

— Što brže sazrijte plodovi, što brže sazrijte plodovi.

Sazrelo je mnogo velikih bresaka.

Ide rak okolo, veseli se i u to doba dođe k njemu u goste majmun.

— Daj, veli, ja ću ti ih otrgnuti!

A sam se u tili čas uzvere na drvo i svojim dugim rukama počne brati ukusne breskve. Sam je sve jeo, a raku nije dao nijedne.

Kod rastanka baci na raka zelenu breskvu i nestane.

Od silnog udarca rak je štaviše zaplakao. Upravo u to doba doleti k njemu u goste osa. Saznade osa od raka, zbog čega plače i strašno se rasrdi. Dođe u goste stupa, čuje što se dogodilo i strašno se rasrdi. Dođe i kesten i još se više rasrdi. Počeše vijećati i odlučiše, da se osvete majmunu.

Poslaše po njega. Majmun pomisli, da će mu se opet nadati prilika, da pojede ukusne breskve, radosno odskakuće u kuću rakovu. Gle, sjede on naprijed pred žarom ugljena. — U Japanu te žarovnje stavljaju u kuće umjesto peći. A u žarovnji sakrivši se u pepelu sjedio je kesten. Puc! — i pukne kesten u majmuna. Majmun se ljuto opeče i samo krikne: — Oj! — odjuri u kuhinju po vodu. Tu ga je čekala osa. Ona ubode majmuna upravo u gubicu, a majmun samo zajaukne:

— Oj, boli me, oj, boli me!

Skoči majmun prema izlazu, a stupa gore — buh! i priguši majmuna. Sada potrči rak, doleti osa, doskakuće kesten. Rak htjede, da svojim kliještima odreže majmunu glavu, ali se majmun pokori i zamoli za oproštenje. A rak se smiluje i oprosti mu.

TAROO-BRESKVA (vidi stranu 13)

TAROO-BRESKVA

U davno vrijeme živio je starčić sa staricom. Jednom je pošao starčić na goru, da sabire granje. Starica je pošla na rijeku, da pere rublje.

I gle, starica pere rublje i vidi: pliva niz rijeku golema breskva, pleše po valovima. Starica izvadi iz vode breskvu i odnese je kući.

Vrati se starac iz gore, i starica mu počne pokazivati ovu breskvu.

— Evo gle breskvu! No kako je golema, to je za čudo! — klikne starac obradovavši se.

Tek se spremila starica da razreže breskvu, odjedamput se breskva raskoli na dvoje i iz nje izađe na Božji svijet — dječačić. Starac ga nazove Taroo-breskva, jer se je on rodio iz breskve.

Rastao je, rastao Taroo-breskva i postao veliki i snažni junačina.

Odjedamput reče Taroo--breskva starcu:

— Hoću da idem na Vražji Otok, da umirim vragove. Nakuhaj ti meni na put prosenih valjušaka (kolačića).

Starac i starica prirediše mu na put prosenih valjušaka, koje uzme Taroo-breskva i bodro krene na put.

Prođe on malo puta, a ususret mu dođe pas.

— Taroo-breskva, a Taroo-breskva, kamo ti ideš?

— Na Vražji Otok, da umirim vragove.

— A što ti to imaš za pasom?
— Najbolje prosene valjuške, najbolje u Japanu.
— Daj mi jednog, pa ću i ja poći s Tobom.
Taroo-breskva dade psu valjušak.
Pas krene za njim i postane mu sluga.
Ne prođoše oni dugo, a ususret im dođe majmun.
— Taroo-breskva, o Taroo-breskva, kamo to ti ideš?
— Na Vražji Otok, da umirim vragove.
— A što to ti imaš za pasom?
— Prosene valjuške, najbolje u Japanu.
— Daj mi jedan i ja ću poći s tobom.

I majmun dobi također jedan valjušak i postade njegov sluga.

Ide tako Taroo-breskva sa psom i majmunom, prođoše malo, a ususret im gle ide gnjeteo (fazan).

— Taroo-breskva, o Taroo-breskva, kamo ti to ideš?
— Na Vražji Otok, da umirim vragove.
— A što to ti imaš za pasom?
— Najbolje prosene valjuške u Japanu.
— Daj mi jedan, pa ću poći s Tobom.

Gnjeteo također dobije jedan valjušak i postade njegov sluga.

Napokon stiže Taroo-breskva sa psom, majmunom i gnjetlom do Vražjega Otoka.

Vragovi zatvoriše željezna vrata zasunom i sami počeše čuvati dvorac.

Gnjeteo uzleti i odozgora razmotri položaj neprijatelja.

Majmun se vješto uzvere na vrata, ušulja se unutra i otvori vrata. Taroo-breskva sa psom progura se unutra.

Zametne se okršaj. Gnjeteo je hitro lijetao od jednoga vraga do drugoga i kljuvao im oči. Majmun sa psom se počne bacati na njih, bosti ih šapama gristi ih zubima zadavajući im velike jade. Taroo-breskva trgne mač i baci se s njim na vođu vragova. Vođa se je tukao svom svojom snagom, ali je na kraju krajeva bio svladan. Vragovi se predaše na milost i nemilost Taroo-breskve.

— Nikada više ne ćemo mučiti ljudi i ne ćemo ništa krasti, samo nam poštedi život — molili su oni.

Taroo-breskva oprosti vragovima. A vragovi, iz zahvalnosti za to dadoše mu svakojaka blaga. Taroo-breskva primi sva ta blaga i napusti Vražji Otok. Natovariše ih na kola. Psa upregoše u kola. Majmun je išao otraga, gurao kola, a gnjeteo je vukao za konopac. Voze oni blago kući i veselo viču:

— En-jara-ja! En-jara-ja!

Izašao je starčić sa staricom ususret Taroo-breskvi — i veselju nije bilo kraja!

MISLI CARA MUTSUHITA

Kada otvorim
Prastare knjige povijesti —
Jedno pitanje
Obuzima moje srce:
Je li moj narod sretan?

Car Mutsuhito

KAKO SE UDAVALA MIŠICA (vidi stranu 17)

KAKO SE JE UDAVALA MIŠICA

Mišici se rodila kćerka. Izrasla je ona i postala je slavna, lijepa djevojka. Gledaju na nju otac i majka radujući se:

— Tu kćerku nam je Bog poslao. Šteta je tako lijepu kćerku udavati za miša. Trebalo bi ju udati za kakvog junaka na svijetu.

Počeše razmišljati, savjetovati se otac s majkom i odlučiše, da udaju kćerku za sunašce. Pođe otac k sunašcu i zamoli:

— Da, imam ja u kući slavnu kćerku. Ja je hoću da udam za najjače stvorenje na svijetu. I ti jesi najsilnije! Oženi se, molim Te, za moju kćerku.

A sunašce joj odgovori:

— Hvala Ti na lijepoj riječi, samo moram, da se odrečem, jer na svijetu postoji još nešto jače od mene.

Začudio se mišičin otac i upita:

— Tko je to?

— A eto oblak! Kolikogod ja mogu grijati i paliti, naleti oblak i sakrije me. No, što ja mogu protiv oblaka?!

Pođe tada mišičin otac oblaku i reče:

— Hoću ja, da udam svoju kćerku, i to za tebe, jer si ti najjače stvorenje na svijetu.

Ali oblak se također odreče govoreći:

— Na svijetu ima još jačih stvorenja od mene.

— Tko je to?

Odgovori oblak:

— Gle, eto vjetar. Koliko god ja gospodarim na nebu, a naleti vjetar i odnese me. Što ja mogu protiv vjetra?!

Nemajući ni ovdje što da traži, ode mišičin otac vjetru i reče:

— Hoću da udam za tebe svoju kćerku, jer si ti najjači na cijelom svijetu.

Ali vjetar se također odreče, rekavši:

— Ima na svijetu nešto još silnije od mene.

— Tko je to? — zapita mišičin otac.

A vjetar odgovori:

— Eto ovaj zid. Kolikogod ja pušem, zid se ni ne pomakne. Što ja mogu protiv zida?!

Pođe mišičin otac k zidu i reče:

— Hoću, da udam kćerku za Tebe, jer si ti najjači na cijelom svijetu.

Ali se zid također odreče govoreći:

— Da, na svijetu ima još jačih od mene.

— Tko je to?

— A eto — miš. Kada počne miš, da mene grize, onda meni nema spasa.

— I gle uistinu — pomisli otac mišice. — Najjače je stvorenje na cijelom svijetu — miš.

I odluči, da svoju kćerku uda za susjednoga miša.

JURIVAKA

U staro je doba živio načelnik vojske, koji se proslavio svojim umjećem strijeljanja iz luka. Zvali su ga Jurivaka.

Odjedamput zauzeše zemlju čete neprijatelja, koji su sa svih strana nahrupili. Car pozove Jurivaku i reče mu:

— Idi brže i progoni neprijatelje.

Jurivaka uzme golemi željezni luk sa željeznim strijelama i s velikim odredom vojnika krene u navalu.

Zapodjenu se žestoka borba. Željezne strijele Jurivake probijale su neprijateljske lađe i velik ih je dio, jedna za drugom, potonuo na dno; ostale se raspršiše. Vojska Jurivake ukrca se u lađe i dade se u potjeru za njima i neprijateljska mornarica bi napokon razbijena.

Izvojštivši tako sjajnu pobjedu, vojska Jurivake vrati se natrag na rodnu obalu. Na putu im pukne pred očima nepoznati otok, veoma krasan, pun cvijeća.

Jurivaka se iskrca na tom otoku sa dva svoja podređena vojnika, braćom Kumotaroo i Ametaroo, da razgleda otok. Cijeli je otok bio pokriven zelenim pokrovom trave. Ptičice su pjevale ovdje u različnim glasovima letajući s mjesta na mjesto.

— Kakav je to čudan kutić! Pustite da se ovdje malo odmorimo — reče Jurivaka i s tim se riječima s užitkom protegne po zelenom lugu. Mnogodnevni napor svlada Jurivaku i on za tili čas usne junačkim snom. Prošla su tri dana i tri noći, a on se još uvijek nije naspavao.

Takvo stanje vođe navede braću Kumotaroo i Ametaroo na zlu misao: da ostave Jurivaku na otoku, da se sami vrate i da se proglase zapovjednicima vojske.

Vratiše se lađama i rekoše:

— Naš je vođa umro na otoku, ranila ga je neprijateljska strijela.

Na čelu Jurivakine vojske zla se braća vratiše pobjedonosno u prijestolnicu. Oni rekoše Imperatoru:

— Jurivaka je pao na polju bitke. Neprijatelj je odbijen; razbile su ga naše snage.

Zamisao je zle braće uspjela i oni, kao što su i računali, postadoše zapovjednici vojske i nastaniše se u prekrasnom dvorcu, gdje je prije živio Jurivaka. Njihovoj oholosti nije bilo granica.

Tako je prošlo nekoliko godina. Odjedamput se pronio u narodu glas, da je neki ribar doživio brodolom, pao je na Vražji Otok i sa sobom je dovezao sadašnjega vraga.

— To je veoma zanimljivo. Daj dovedite ovamo toga vraga — narediše braća svojim podčinjenim.

Kada je vrag bio doveden, vidjeli su pred sobom biće s razbarušenim dugim kosama na glavi i neurednom bradom. Njegovo lice, ruke i noge bile su pokrivene takvim gustim slojem blata, pa se je činilo, kao da je sav zarastao mahovinom.

— U samoj stvari, kao da je vrag, a zajedno s njim da je i čovjek. Ako ga odvedete u prijestolnicu, narod će ga gledati kao čudo. Sve će oči progledati.

Braća Kumotaroo i Ametaroo dadoše tome biću ime — Mohovik i ostaviše ga, da neko vrijeme živi među njima.

Međutim svršila se stara godina i nastupila nova. Na praznik Kumotaroo i Ametaroo sabraše svoje vojnike i priredišе natjecanje u strijeljanju iz luka.

Kumotaroo uze svoj luk i sam htjede da iz njega odapne strijelu, kad li odjedamput prasne netko u gromki smijeh:

— Ha, Ha-ha-ha! Nu i strijela! U tebe je jedva snage, da samo napneš takav luk?

To je bio glas Mohovika. Kumotaroo mu je srdito rekao:

— Ta što je to Mohovik? Pokušaj mi to reći još jedan put.

A Mohovik kao da nije ništa bilo:

— Da takav luk i dijete može napeti — i opet prasne u smijeh.

— Ah ti, hvastavče! A nu pokušaj napni — i s tim riječima Kumotaroo preda Mohoviku sam taj čvrsti luk.

Mohovik ne misleći dugo, uze taj luk i prelomi ga na dvoje. Kumotaroo izvan sebe od srdžbe naredi, da se donese željezni luk sa strijelama, iz kojega je nekada strijeljao Jurivaka.

— Evo tebi pokušaj, napni! To je luk Jurivake. Ali samo pazi, ako ga ne napneš, oprosti se od života.

Mohovik se samo nasmiješi, pridigne luk, priloži k tetivi strijelu, i tako napne luk, da je on postao okrugao kao mjesec. I odjednom munjevitim pokretom upravi strijelu na braću i krikne:

— Koga su ubili? Gle on je tu; ja sam Jurivaka. Ali, sada se vi oprostite sa životom.

Braća se u strahu dadoše u bijeg, ali bez koristi — za čas su bili već ubijeni.

TOFU ONO

U davno je vrijeme živio čovjek, koji se zvao Tofu Ono. Kada je bio mlad, učio je pisati znakove, a veoma se žalostio zbog toga, što nije umio da lijepo piše.

Jedamput jednoga kišovitog dana iziđe Tofu u vrt. Kada je prolazio pokraj ribnjaka, spazi žabu, koja se spremala da skoči na granu žalosne vrbe.

Žaba je možda mislila od kaplje rose na vrbi, da je to neki crv (japanski crv = muši), za nju dobar zalogaj i tako je skakala, padala, opet skakala i opet padala, ali je unatoč tome ponovo i ponovo pokušavala da skoči gore. Postepeno je skakala uvijek više i više, dok ipak napokon nije skočila na vrbu. Kada je Tofu to vidio, shvatio je prema naporu žabe, da se sve može, ako je (čovjek) ustrajan i strpljiv.

Zatim je sve svoje sile sabrao i svaki je dan učio znakove (slova). Naskoro je u tom umijeću tako napredovao, da je postao slavan krasopisac. (Japanski krasopisac znači »kakite«, a učeni ga ljudi zovu po grčkoj riječi »kaligraf«).

Iz japanske abecedarke.

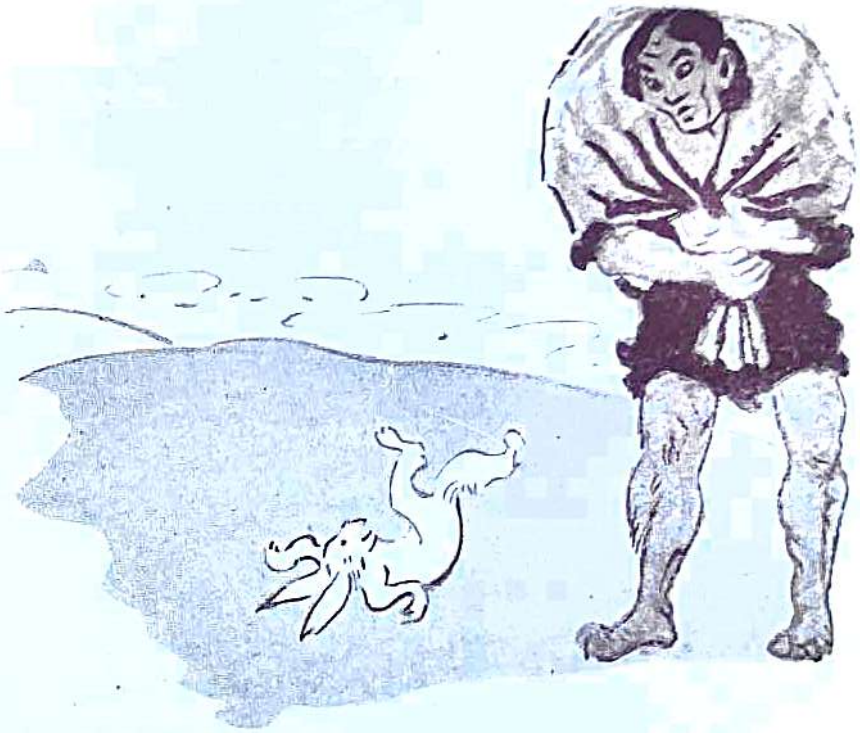

BIJELI ZEČIĆ (vidi stranu 23)

BIJELI ZEČIĆ

Na jednom je otoku živio bijeli zečić. Prohtjelo mu se, da pređe na drugu obalu. Priđe on k vodi i opazi, da je more puno morskih pasa.

On im reče:

— A koga ima više: vaše ili naše braće. Dajte da pokušamo, da usporedimo.

— Daj, — rekoše, morski psi — to je zanimljivo — i stjeraše k obali svu svoju braću.

Pogleda na njih zečić i reče:

— I uistinu mnogo je vaše braće. Tako, što se mene tiče, dobit ćeš okladu. Poredajte se vi jedan do drugog do one obale, a ja ću proći po vašim leđima, da vas prebrojim.

Poredaše se morski psi, kako im je kazao bijeli zečić. A zečić skok-skok po njihovim leđima stigne do one obale, a sam broji: jedan, dva, tri, četiri . . . Još jedan skok i zečić je već na onoj obali; nije mogao izdržati, pa kao da ga je netko povukao za jezik reče:

— Vješto sam vas prevario. Meni je to i trebalo, da ovamo pređem. Ha — ha — ha . . .

Kada su čuli morski psi, strašno se razljutiše. Posljednji je još zahvatio zečića svojim zubima i iščupa mu dlaku zajedno s kožom.

Bol je bila nepodnošljiva. Stoji tako bijeli zečić na obali i plače.

Odjedamput u to vrijeme prođoše mimo bogovi — cijela gomila bogova.

— Zašto ti plačeš? — upitaše oni.

Ispriča im bijeli zečić, što se to s njim dogodilo, a bogovi mu rekoše:

— Eh onda ti učini evo što: okupaj se u slanoj morskoj vodi, a potom lezi i odmori se.

Zečić nije dugo razmišljao, uze i okupa se u morskoj vodi. Ali bol je bio još jači, još nepodnošljiviji.

Dođe u to vrijeme bog, koga su zvali Ookuninusino-mikoto. Išao je kao mladi brat s tim bogovima, koji su prošli ovuda prije. Vukao je na plećima tešku mješinu s teretom svoje starije braće, pa je zato zaostao za njima.

Bog Ookuninusi-no-mikoto također je zapitao bijeloga zečića:

— Što je s tobom? Zašto ti plačeš?

Bijeli mu je zečić ispripovijedao sve, što se s njim zbilo. Taba mu bog Ookuninusi-no-mikoto reče:

— Ah ti, nesretniče! Idi brže, operi tijelo u riječnoj vodi, zatim razastri mekane vunene šiške, koje rastu na trstici i valjaj se na njima.

Bijeli je zečić tako i učinio i odmah je ozdravio: na njegovu se tijelu pojavila takva koža i dlaka kao i prije. Doskakuće on bogu Ookuninusi-no-mikoto i radosno mu reče:

— Hvala vam! Hvala Vam, ja sam potpuno ozdravio. Vi ste tako dobrosrdačni da ćete zacijelo postati velika osoba.

I uistinu, kao što je kazao bijeli zečić, bog Ookuninusi-no-mikoto poslije je postao velika osoba.

PRINCESA KAGUJA (vidi stranu 25)

PRINCESA KAGUJA

Živio je nekoć starčić, koga su svi nazivali Sabiračem Bambusa (trskovače). Svakog je dana išao u šumu: sjekao je tamo bambus, vraćao se kući i pravio od njega košarice.

Jedamput je on naišao u šumi na bambusovo drvo, ispod čije je kore izlazilo žarko svijetlo. Posjekao ga je, raskolio odozdo i ugledao, da unutra sjedi šićušna djevojčica. Obradovao se starac, posadio ju na dlan i vratio se žurno kući. Počeli su starac i starica hraniti djevojku. Posadili su je u početku u kotaricu, jer je ona bila još veoma malena.

I gle čuda: od onoga je vremena, otkako je našao starac djevojku, u svakom bambusu, koji je on posjekao u šumi, stao nalaziti zlatni novac. I postao je starac naskoro veoma bogat.

I djevojka je međutim rasla ne svakog dana nego svakog trenutka. Za tri mjeseca je ona izgledala već dražesna djevojka kojoj je moglo biti petnaest, a i šesnaest godina. Starac joj je nadjenuo ime — Princesa Kaguja.

U to se vrijeme pročulo među ljudima o Princesi Kaguji i mnogi su počeli starcu slati svatove:

— Hoćeš li, da se oženim za tvoju kćerku i da sam uđem u tvoju porodicu?

— Daj mi, starče, kćerku za ženu!

Ali Princesa Kaguja nije nikako pristala da se uda.

Starac je govorio svatovima:

— Što se mene tiče... eh, ali — to nije kćerka u mene rođena — nego je bogodana.

Na kraju je poslao prosce štaviše i knez, koji je poručio da će učiniti djevojku svojom knjeginjom. No Princesa Kaguja odbila je i kneza.

Prošlo je tako nekoliko godina.

Nekako u proljeće opaziše starci, da se s princesom Kaguja nešto zbiva: u svijetlu mjesečeve noći zurila je ona žalosno na mjesec i sve je nešto razmišljala. A u kolovozu su je znali zateći svu u suzama.

Gle zapitaše ju jednom starac i starica:

— Reci nam, zašto ti plačeš?

Princesa Kaguja odgovori:

— Ja sam prije živjela u mjesečevoj prijestolnici i gle to puni mjesec za mnom šalje glasnike iz mjesečeva svijeta. Mnogo ste mi iskazali pažnje, brinuli ste se poput roditelja za me, sada je došlo vrijeme, da se s vama rastanem. I tako mi je tužno, da mi suze same teku niz lice.

Prestraši se djed i reče:

— Bože sačuvaj! Da ja tebe predam bilo kome, oh ne — neka samo, neka dođu.

I počeo je razmišljati starac, što bi samo učinio, da ne preda Princesu Kaguju. Odlučio je on, da o tom obavijesti samoga kneza. Sasluša ga knez i reče:

— Gle što. Na večer za punog mjeseca ja ću poslati veliki odred vojnika i oni će potjerati poslanike s mjeseca, ako te se samo usude uvrijediti i ražalostiti.

Nadođe napokon večer s punim mjesecom. Dom je starca bio okružen s nekoliko redova vojnika. Oko ponoći

najedamput unaokolo plane svijetlo kao da se na nebu pojavilo deset mjeseci.

— Aga, budite spremni!

Vojnici spremiše smjesta svoje lukove i htjedoše odapeti strijele, ali ih je žarko svijetlo tako oslijepilo, da nijesu mogli ništa učiniti. U to vrijeme spustiše se niz oblake nebeski poslanici. Videći da treba nešto da učini, Princesa Kaguja reče starcu i starici, koji su se gušili od plača:

— Žao mi je, da se rastajem s vama, ali što da učinim? Sjećajte me se za mjesečevih noći. A ja također ne ću nikada zaboraviti onoga dobra, što ste mi ga vi iskazali.

S tima riječima ona je sjela u pripravljene nosiljke (džin-rikša) i praćena od nebeskih poslanika, tiho se digla gore i sakrila u nebu, ožarenom mjesečevim svijetlom.

URASIMA TAROO (vidi stranu 29)

URASIMA TAROO

Živio je jednoć na svijetu mladi momak imenom Urasima Taroo.

Jednoć idući po morskom žalu spazi, kako se sabrala jedna gomila djece i viče nad nečim. Priđe on bliže i vidi, da su djeca uhvatila kornjaču i muče je; jedan je okrene na leđa, a drugi je udari štapom.

Urasima im reče:

— Ostavite je na miru, prestanite je mučiti, zar vam je nije žao.

A djeca mu odgovore:

— Gle još kakav se je našao, pomisli — naša je kornjača, mi smo je uhvatili.

— No, onda dajte mi je prodajte — reče Urasima i kupi od djece kornjaču.

Pogladi je Urasima po kori i ispusti je odmah u more rekavši na oproštaj:

— No, gledaj, ne daj, da te opet uhvate.

Prošlo je dva-tri dana.

Urasima je kao uvijek sjedio u lađi i lovio udicom ribu.

Odjedamput čuje glas:

— Urasima-san, o Urasima-san!

— Tko bi to mogao biti? — pomisli on i obazre se. Opazi — do same njegove lađe doplovila je velika kornjača i klanjala mu se.

— Hvala ti za to, što si ti uradio ovih dana. Ja sam ona ista kornjača, koju si ti onda bacio u more. U ime zahvalnosti za to milosrđe, ja ću te odvesti u dvorac morskoga cara. Sjedi mi na leđa.

— Hvala — reče Urasima i sjede kornjači na leđa.

Počeše ploviti spuštajući se sve dublje i dublje na morsko dno. Koliko su oni plovili, to se ne zna, ali gle pojavila su se u daljini prekrasna vrata, koja su se igrala različnim bojama: i crvenim i plavim i žutim.

— Gle, vidiš, ta vrata vode u dvorac morskoga cara — pokazala je kornjača.

Još malo i oni su se približili samom dvorcu. Ususret im doplovi niz morskih životinja, da provedu gosta u dvorske palače. Unutrašnjost tih palača ukrašenih dragocjenim kamenjem i školjkama, bila je prekrasna, da mu je zablještio vid. U dvoranu, u koju su uveli Urasima Taroo, ušla je carevna Oto-hime.

— Hvala ti, što si izbavio nedavno od nevolje našu kornjaču. Ostani u nas u gostima neko vrijeme, ne žuri se — reče carevna i naredi, da Urasimu Taroo počaste u slavu. Dok je trajala gozba, cijela gomila životinja, žitelja morskoga carstva, zabavljala je gosta čudesnim plesovima.

To je bilo tako zanimljivo, da je Urasimo Taroo sasvim zaboravio na povratak kući i dan je za danom provodio u zabavi. Ali je došlo vrijeme, kada se sjetio oca i majke, i njega je nešto počelo privlačiti kući Jednoga prekrasnoga dana rekao je carevni Oto-hime:

— Hvala na dugom gostoprimstvu. Pogostio sam se u vas, vrijeme je misliti i za čast. Moram krenuti.

I koliko ga je god zadržavala carevna, ipak je Urasima Taroo ostao nepokolebljiv.

— Eh onda evo ti jednu dragocjenu škrinjicu! Uzmi je na dar! Samo pazi ne usuđuj se, da otvoriš poklopac, da ti se ne bi štogod dogodilo — reče carevna i pruži mu krasnu škrinjicu.

Uze Urasima Taroo škrinjicu pod pazuh, sjede opet na kornjaču i otplovi na površinu mora.

Kako li se je samo začudio, kada je doplovio do svoga rodnoga žala. Izgled sela potpuno se izmijenio. Od kuće, u kojoj je živio, nije bilo ni traga. Otac i majka davno su umrli. Od poznatih nije bilo više nikoga. Što je to?

Urasima Taroo, kao u snu, lutao je amo tamo sa škrinjicom pod pazuhom, prelazeći s jednoga mjesta na drugo. Možda mu odmah može koristiti i pomoći ova škrinjica! Možda će sve poprimiti svoj pređašnji izgled, ako otvori poklopac? Urasima Taroo posvema je zaboravio na upozorenje carevne Oto-hime, uze i otkrije poklopac škrinjice. U isti se čas u dugom traku izvije bijeli dim i dirnu lice Urasime Taroo. Odmah pobijeliše kao snijeg njegove kose i brada, i Urasima se Taroo iz cvatućega mladića pretvori u drhtavoga, naboranog i oronulog starca.

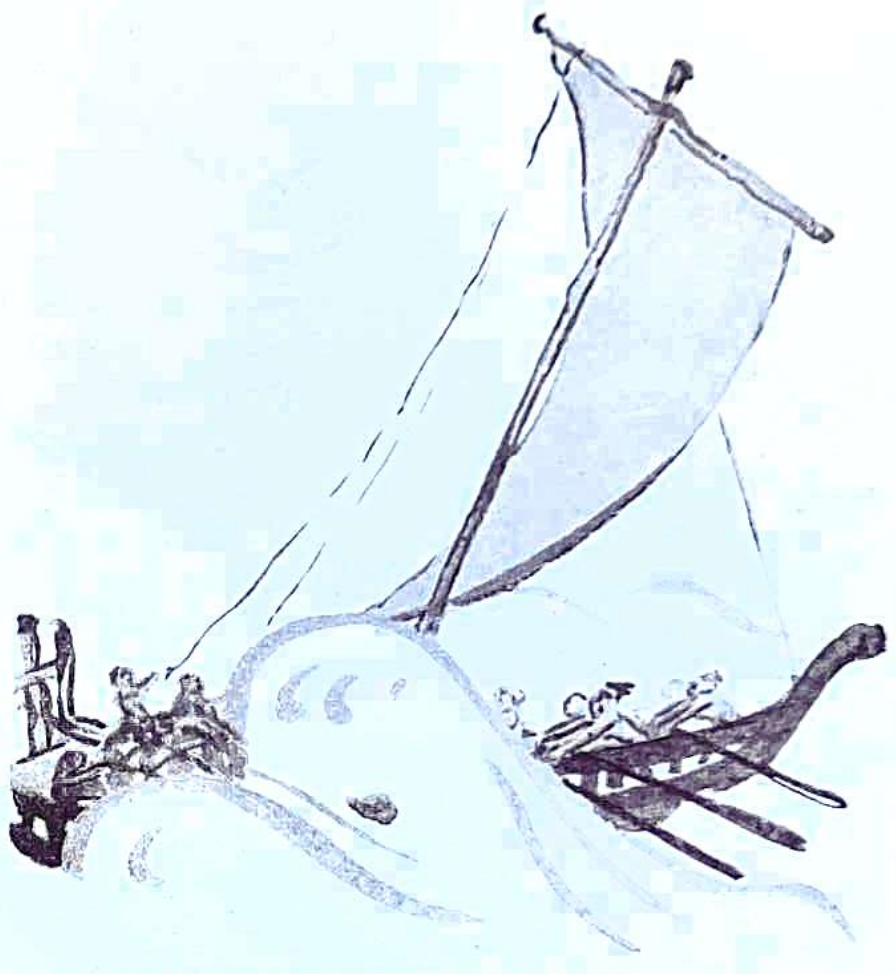

HITROKRILA PTICA (vidi stranu 33)

HITROKRILA PTICA

U staro doba u jednom je mjestu raslo kamforno drvo. Kakva li se snaga krila u tom drvetu! Dan i noć je raslo ono, hitro se dizalo gore.

Dugo li, kratko li, ali je to kamforno drvo izraslo tako veliko, da su se na njegovu vrhu stali javljati oblaci, a goleme grane s ponosnim lišćem daleko su se protezale na sve strane, kamo je samo dopirao pogled.

Izlazilo je jutrom sunašce, a sva sela na zapad od kamfornoga drveta i dalje su ostajala u sjeni.

Počinje zalaziti sunašce na večer, a sva sela na istok od drveta već su davno utonula u gustu sjenu. Sabrali su se tada ljudi iz svih sela na vijećanje i odlučili:

— Treba posjeći to kamforno drvo.

Ali kako da posječemo takvu grdosiju!? Lako je to reći, ali nije lako učiniti.

Sabralo se nekoliko desetaka, nekoliko stotina drvosječa. Sjekli su svaki dan, gomilali se oko drveta, marljivo su radili i na kraju krajeva ipak su ga srušili.

Potom su stali vijećati, što da dalje počnu sa srušenim drvetom? I gle jedan je mudri starčić savjetovao:

— A što bi bilo, da iz njega izdubemo lađu?

— I gle istina, to si ti lijepo zamislio — pristadoše svi.

Sazvaše tesare i počeše izrađivati lađu. Koliko su vremena radili — to se ne zna, ali samo jednoga prekrasnoga dana lađa je bila gotova.

Spustiše je u more i sami se iznenadiše: pokazala se lađa tako golema, kakve nije nitko do sada nikada vidio ni čuo. Smjestiše u lađu veslače — cijelu vojsku, zamahnuše veslima i lađa ih ponese uz poklike: En-ja! En-ja!

Oh i nosila se ona! Svi su se tome čudili. Mašu skupa veslima i lađa je već sedam velikih valova preskočila i letjela je kao ptica.

Gledaju ljudi i čude se:

— No i brza je ta lađa!

— Kako je to lijepa lađa!

I onaj isti umni starčić, koji je savjetovao, da se ta lađa izgradi, reče:

— Zašto se čudite? Nijesmo je uzalud radili iz toga kamfornoga drveta. Sjećate li se, kako je drvo brzo raslo? I gle ta je njegova snaga prešla i na tu lađu. Zbog ptičje brzine dajte, da je nazovemo »Hitrokrila ptica«.

Na tom je i ostalo.

Od toga se vremena na »Hitrokriloj ptici« voze u prijestolnicu goleme partije tereta: i riže i pšenice i graha, različnih plodina i svega ostaloga. I ona sela, koja su prije stradala od sjene drveta, vele, da su se brzo obogatila.

ZLATNA SJEKIRA

Drvosječa je sjekao drva u šumi oko jezera. Njegova sjekira silno je odjekivala u panju drveta i udarac za udarcem — kon! kon! — raznosio se na daleko po okolici.

Jedamput je on tako zamahnuo sjekirom, a da nije računao sa snagom udarca i sjekira mu je odletjela iz ruku.

Nije još dospio ni da se ogleda, a već je njegova sjekira skliznula po zraku i buljk! — pala je na samo dno jezera.

— Gle bijede i nevolje! — nehotice je uskliknuo drvosječa gromkim glasom.

Ne znajući, što da radi, zastao je u tužnom razmišljanju na obali upravljajući svoj pogled na površinu jezera.

Iznenada se iz vode pojavio lik poput mjeseca bijeloga starca s dugom bradom.

Starac upita drvosječu:

— Što je to s tobom?

— Da gle, sjekira mi je pala u jezero, — odgovori on.

— Oh, ti bijedniče! Nu ništa ja ću ti je naći.

S tim se riječima starac odmah zagnjurio u vodu i iščezao s vida.

Prošlo je nekoliko minuta, i starac ponovo izroni iz vode. U njegovoj je ruci svijetlucala prekrasna zlatna sjekira.

— Je li to tvoja sjekira ili ne?

— Ne to nije moja.

— No, ja ću je još potražiti.

Starac se ponovo sakrio pod vodu. Potom je opet izronio iz vode, ali ovog puta s prekrasnom srebrnom sjekirom u ruci.

— No, je li to tvoja sjekira ili nije?

— Ne, to također nije moja. Moja je bila obična željezna.

— Ah tako — no ja ću tada još potražiti.

I starac opet zaroni u vodu.

Napokon se pojavi iz vode s tom sjekirom, koja je drvosječi nestala u vodi.

— No je li to tvoja?

— Upravo je ta. Da, hvala ti, što si mi je izvadio.

Pošto je dobio svoju sjekiru, drvosječa je nekoliko puta zahvalio starcu.

— Vidim, da si ti uistinu pošten čovjek.

Dajem ti kao nagradu i ove dvije sjekire — i s tim riječima izruči starac drvosječi obje sjekire — zlatnu i srebrnu.

Drvosječa se vrati kući i ispripovjeda susjedima, kako je on dobio od čudesnoga starca zlatnu i srebrnu sjekiru.

Mladi momak, koji je živio u susjedstvu, bio je također drvosječa.

Čuo je on tu priču i također je htio, da dobije zlatnu i srebrnu sjekiru.

Pođe on u šumu k jezeru i stade sjeći drva: kon! kon!

Sjekao je i sjekao i potom hotimično ispusti sjekiru iz ruke. Sjekira pljusne u jezero i pane na dno.

— Gle nesreće! — svom snagom krikne momak i stade gledati na vodu.

Na mirnoj površini vode pojavi se lik starca.

— Što je s tobom? — upita starac momka.

— Da, gle pala mi je sjekira u vodu.

— Ah ti, bijedniče! No ništa — ja ću ti je naći.

Čim je starac izgovorio te riječi, već ga je nestalo pod vodom.

Stoji, čeka momak, a u duhu mu je samo zlatna sjekira i sve misli samo na zlatnu sjekiru. Prošlo je nekoliko minuta i gle starac se pojavi iz vode. U njegovoj je ruci svijetlila prekrasna zlatna sjekira.

— Je li to tvoja sjekira ili ne?

— Da, da. To je upravo ta — požuri se da odgovori momak.

Tada se ljubazno starčevo lice odmah namrgodi i postade strogim.

— Takav lažac kao što si ti, ne će dobiti ni zlatne ni srebrne sjekire.

I starac odmah iščezne pod vodu.

ARAKIDA MORITAKE

(1473—1549)

(Japanska poslovica: »Cvijet, koji je jedamput pao, više se ne vraća na svoju granu«.)

Cvijet, koji je pao,
vraća se, vidim, na granu! — —

Ta, čovječe to nije cvijet —
to je leptir!

CVJETNI DJED

Davno-davno u stara je vremena živio u jednom gradu djed. Bio je u njeg mili pas, kojega je starac veoma volio.

Jednoga prekrasnog dana kopao je djed u vrtu. Pas je rovao negdje u kutu. Odjedamput čuje djed — zalaje pas.

— Gav, gav! Ruj brže ovdje! Gav, gav. Ruj brže ovdje!

Udari djed motikom na mjesto, koje mu je pas pokazivao, a odatle ispod zemlje — i novci i dragocjenosti — cijelo se blago javi na Božji svijet.

U djeda je bio susjed, također starac, ali samo zao i lakom. Saznao je, kakva je sreća zapala starca i dođe k njemu, da bi mu djed posudio psa. Djed posudi psa. Odvuče lakomi starac psa k sebi u vrt i prisili ga da laje. Ali gdjegod starac kopne, ispod zemlje izađe samo smeće. Razljuti se, napokon, starac i ubije psa.

Djedu je bilo veoma žao njegova ljubljenoga psa, tako žao, da to nije mogao ni izraziti. Iskopao je grob i sahranio psa, a na humak posadi mali bor.

Počelo je drvo rasti i brzo je naraslo u veliki bor. Posječe ga djed i učini iz njega drvenu stupu, u kojoj iz kuhane riže tuku tijesto. I čudna stvar: čim počne starac sa staricom tući rižu, a iz stupe, umjesto tijesta izviru novci i dragocjenosti.

Susjed — starac ponovo dođe da moli da mu dade tu stupu. I posudi je djed lakomome starcu. Ali čim je on bilo kako pokušao, da tuče tijesto, ništa mu nije polazilo za rukom: iz stupe izlazi samo smeće i više ništa.

Razljuti se starac, razbije stupu u komadiće i baci je u vatru.

Djed, koji je volio psa, pođe i sabere pepeo, koji je ostao od stupe. Puhne vjetar i raznese pepeo. Jedan dio pane na grane suhoga drveta, i iznenada — o, čudo — drvo se zaodjene u prekrasno cvijeće.

Djed se obraduje, sabere pepeo u košaru, ode na ulicu i poviče:

— I evo cvjetnog djeda! I evo cvjetnog djeda! Komu treba da mu suho drvo ukrasim cvijećem?

Jahao je mimo njega knez sa pratnjom i čuje, da viče djed.

— Vrlo sam radoznao. Deder, pokušaj rascvjetati suho drvo!

Djed se popne na suho drvo, uzme pregršt pepela i razaspe ga na sve strane. Odjedamput se pokrije suho drvo cvijećem i sve unaokolo procvate.

— I gle čudesa! A krasota, samo kakva je krasota! — usklikne u ushićenju knez i obilno nadari djeda.

U susjeda — starca rasle su zazubice od lakomosti. Sabere u košaricu ostatak pepela, popne se na suho drvo i čeka — čeka povratak kneza. Gle, dojaši knez sa pratnjom, opazi starca na drvetu i reče mu:

— Deder, pokušaj još jedamput, rascvjetaj drvo cvijećem!

Počeo je razasipati starac pepeo pregršćima, bacao je, bacao — ali ne cvatu cvatovi. Zasuo je napokon pepelom i kneza, pogodio ga i u oči i u usta.

— Gle, da to je samozvanac! — usklikne knez — ah ti nitkove!

Svezaše tada zloga starca i strpaše u zatvor.

STAROST

(Iz devetog vijeka)

Kada bi me starost
Posjetiti htjela —
Zatvorio bih vrata
I poručio bih joj:
»Nema nikog kod kuće«.

STARČIĆ SA ČVOROM (vidi stranu 43)

STARČIĆ SA ČVOROM

Živio je starčić s golemim čvorom na desnom obrazu. Jednom je on sjekao drva na brdu. Najednom se spusti jaka kiša — lijevala je kao iz kabla. Uvuče se starčić u duplju velikoga drveta i čeka, kada će prestati kiša. Čekao je, čekao i sam nije znao, kako je usnuo. Probudio se, kada se već sasvim spustila noć, a kiša je već odavno prestala da lije.

Obazre se djed na stranu i opazi, kako se oko drveta, u koje se on sklonio, sabrala cijela gomila vragova. Bili su tu i plavi i crveni vragovi — plesali su svi okolo naložene vatre, mijenjajući jedan drugoga redom. Otpleše jedan, diže se drugi, pokloni se glavnom vragu i hvata se u ples.

A djed je također rado plesao. Dugo je gledao, kako plešu vragovi, i on osjeti odjednom veliku želju, da zapleše. Nije mogao više izdržati od te želje.

Zaboravi i na strah i iskoči iz svoje duplje na poljanu.

Vragovi od iznenađenja otvoriše usta. Okružiše djeda, galameći:

— Tko je samo to?

— Otkuda je on došao?

A djedu sve ništa, pleše iz svih snaga, sam sebi pjevajući:

— Gle, kako je spretan djed!

— Gle, kako je zanimljivo!

Vragovi su od ushićenja natukli dlanove plješčući djedu.

I glavni vrag mu reče:

— Dođi k nama, starčiću još plesati — što češće.

— Lijepo, govori djed, drugi put ću još ljepše plesati, starat ću se.

Tim je odgovorom glavni vrag bio veoma zadovoljan, a ipak ga obuzima sumnja, hoće li djed doći ili ne. Posavjetovavši se vragovi među sobom, rekoše mu:

— Gle, starčiću, predaj ti nama čvor, što je tebi na desnom obrazu u zalog do slijedećega tvoga dolaska.

A djed se nećka, pričinja se kao da mu je veoma žao toga čvora.

— Kako ću ga ja dati u zalog, kada ga ja čuvam kao zjenicu svoga oka.

— Znači uistinu, da je taj čvor djedu dragocjen, kada ga on tako žali — pomisli glavni vrag i bez daljih razgovora uze i skine taj čvor s djedova obraza.

Na to počne svitati. Ogleda se djed okolo sebe i vragovima nestade traga.

— Što je to, nijesam li ja to sve sanjao? — pomisli djed i pogladi sebe po desnom obrazu, a zatim po lijevom — nema čvora ni na desnom ni na lijevom. Uistinu se događaju čudesa na svijetu!

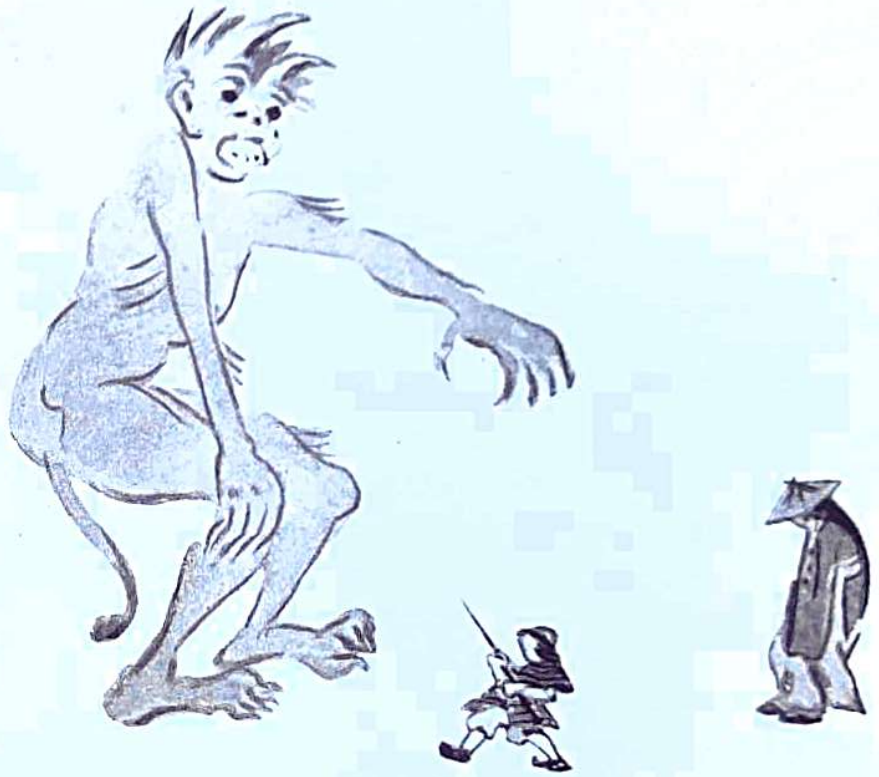

PALČIĆ (vidi stranu 45)

PALČIĆ

Živio je starac sa staricom. Nijesu imali djece. Počeše se moliti Bogu:

— Pošalji nam, Gospode Bože, dijete.

I rodi im se mališan, ali rastom poput malog prsta. Prozvaše ga oni zbog malenog rasta mališan Palčić.

Navršiše se mališanu dvije godine, zatim tri, a on sve onakav, kakav je u početku bio — ništa ne raste. Starčić sa staricom poče se uznemirivati i opet se stadoše moliti Bogu:

— Daj, Gospode Bože, da nam naš mališan — palčić počne rasti.

A mališan ne će da raste i na koncu — ostade sve onakav, kakav se je rodio. Navrši napokon trinaest godina. I gle reče on jedamput starcu i starici:

— Idem ja u prijestolnicu. Hoću da postanem veliki čovjek. Pustite me na neko vrijeme.

Dobije mališan — palčić od starice iglicu umjesto mača, uloži je u korice od slamke i zadjene je za pojas. Zatim dobije zdjelicu za juhu — umjesto čamca i štapiće, kojima jedu rižu — umjesto vesala. Sjedne mališan — palčić u čamac-zdjelicu, vješto zamahne štapićem-veslom i zaplovi niz veliku rijeku. Doplovi on napokon do prijestolnice i pođe u dvorac knezu.

— Oprostite, molim — reče on u predsoblju kneževskoga doma.

Izađe knez čuvši taj glas, pogleda — nikoga nema.

— Tko bi to mogao biti? — pomisli knez i stade posvuda tražiti očima. — Kamo se on djede?

Knez ogleda dvor i htjede da na noge obuče drvene papuče na visokim petama, kad li se odjedamput ispod papuče, začuje glas:

— Nemojte me zgnječiti i odatle hitro iskoči mališan palčić. Ne dade knezu ni da se snađe, obrati se k njemu s molbom:

— Uzmite me za slugu!

— Gle, pa ti si preradoznali mališane — progovori začuđeni knez i odmah pristade da uzme mališana-palčića sebi za slugu.

Prođoše tako tri godine.

Jednom je trebao mališan-palčić, da prati mladu knjeginjicu na daleki put. Nijesu prošli dosta puta i nabasaju na vraga.

Vrag se baci na njih da ih pojede, ali mališan-palčić zgrabi svoj mač-iglicu i baci se na vraga. Vrag se izmakne i zgrabi ga. Uzme mališana-palčića za šiju i jednim ga mahom proguta.

Dođe vragu u želudac mališan-palčić, ali ne izgubi glavu, stade on tamo trčati po svim zakutcima i počne bosti svojim mačem-iglom, kamo je god samo stigao. Vrag počne jaukati od bola. A mališan-palčić je puzao sve više i više, dočepao se nosa i provukao se, napokon, vragu do očiju. Probio je on vragu oči svojim mačem-iglom, skoči na zemlju i uhvati maglu.

Vrag od bola izvan sebe stisne šakom oko, u koje je bio ranjen i dade se bez pameti u bijeg. I štaviše ni ne opazi, da mu je ispao na zemlju njegov čarobni štap.

Knjeginjica spazi, da je vrag pustio svoj čarobni štap i veoma se obraduje.

— Gle lijepu sam stvar našla. Ako čovjek samo tim štapom razmahne, onda mu se sve želje ispune.

I knjeginjica ne misleći dugo zaželi:

— Da bi samo mališan palčić narastao, da bi bio veći, — i zamahne čarobnim štapićem.

Mališan-palčić odjedamput naraste.

Knjeginja ponovi:

— Rasti više, rasti više, — i još nekoliko puta zamahne čarobnim štapićem.

Mališan-palčić naraste, napokon u tako velikog čovjeka, da se je po stasu mogao uporediti s bilo kojim mu drago čovjekom.

KRILATO ODIJELO (vidi stranu 49)

KRILATO ODIJELO

Dječji igrokaz

Zbor: Na bijeloj obali
gdje pitomi borovi stoje
Valovi čas zapljuskuju,
Čas opet otpljuskuju.

Galebovi lakih krila
prelijeću dalje
Na nebu u plavom dimu
vidi se Fudzi-san.

Ribar izlazi na obalu mora, u Mio, gdje je sva obala zasijana zelenim borovima.

Ribar: Eh, čudesno vrijeme! A gle — ljepote!

Diveći se prekrasnoj slici prirode tiho se šeta po obali. Iznenada vjetrić odnekuda donosi do njega čudni miris. Gleda on naprijed, a na grani jednoga bora njiše se neki dosada neviđeni predmet neopisive ljepote.

Ribar: Gle, tu je nešto! Što bi to samo moglo biti? Ribar prilazi bliže i razgledava.

Ribar: Gle — odijelo. Nu lijepo je; ni u snu nijesam takvog vidio. Da ga uzmem! Kod kuće ću ga čuvati među obiteljskim stvarima.

Ribar pomno skine odijelo i hoće, da ga odnese. Iznenada iza bora javi se djevojka.

Djevojka: Poslušajte, to je moje odijelo. Zašto ste ga uzeli?

Ribar: Kako zašto? Ta, vidiš, našao sam ga. Gle ja ću ga odnijeti kući, bit će kod mene, u obitelji.

Djevojka: To je krilato odijelo, koje nose stanovnici nebesa. Ono vama uopće nije potrebno. Dajte mi ga, molim Vas.

Ribar: Krilato odijelo? Žitelji nebesa? Hm, onda je bolje, da vam ga ne povratim. Neka ono bude svojina cijelog Japana.

Djevojka: — Ako mi ne predate odijelo, ja se ne mogu vratiti na nebesa. No ja vas molim, predajte mi ga!

Ribar: Gle šta još!... Ne predajem!

Ribar nepomično stoji i ne predaje odijelo, a djevojka gleda upiljenim pogledom na nebesa.

Ribar gledajući na tužno lice djevojke osjeća, kako se je u njegovo srce ušuljala žalost.

Ribar: Nu, dakle što. Već mi vas je žao. Tako neka bude, predat ću vam to odijelo.

Djevojka: — Gle, hvala, dobar ste čovjek! Dajte mi ga što prije.

Ribar: Ne, čekajte. Prije toga mi morate otplesati »ples nebeskih žitelja«.

Djevojka: Zahvaljujući vama opet se mogu vratiti na nebesa. U ime zahvalnosti otplesat ću vam taj ples. Ali samo bez krilatoga odijela to se ne može učiniti.

Ribar: Da, kako to. Predam li vam to krilato odijelo, vi ćete odletjeti i ne ćete mi otplesati nikakav ples.

Djevojka: — Ne bojte se, stanovnici nebesa ne govore nikada neistinc.

Ribar: — Ah što sam ja to rekao! Mene je samoga stid.

Ribar povrati krilato odijelo. Djevojka ga tiho obuče i poče polagano plesati.

Djevojka: Kada stanovnici nebesa
u prijestolnici mjeseca
u crnim odijelima
Kruže u skladnom plesu
Na zemlji — u mraku noć
I mjesec u tami.

Kada žitelji nebesa
U prijestolnici mjeseca
U bijelim odijelima
Kruže u skladnom plesu —
Tiha je mjesečeva noć
I okrugao mjesec.

U lakom plesu djevojka se uzdiže sve više i više u nebo.

Zbor: Desno, lijevo u plavetilu
razlijevaju se
krila dugih rukava
divne ljepote.

Na bijeloj obali
gdje borovi stoje
valovi tu zakljuskuju
Pa opet otpljuskuju.

A trag nebeske djeve:
Već se gubi u daljini
Tamo, gdje se vije u visini
jesenska magla.

Galebovi lakih krila
prolijeću u daljinu.
Na nebu se u plavom oblaku
vidi Fudzi-san.

KYOGEN

Sanin — Gatawa (tri bogalja)

Gospodar kuće: Ja sam građanin ovoga grada. Danas želim, da okupim oko sebe same bogalje. Znam već, zašto. Oglasit ću to javno . . .

Slijepac: Ja sam igrač. Već me nekoliko dana progoni nesreća. Morao sam prodati i svoje pokućstvo, a da ne govorim o srebru i zlatu, koje sam i davno prodao. Nijesam znao, kako ću preživjeti današnji dan. Tamo za gorom, traži netko bogalje. Ja sam uistinu od prirode veoma zdrav. Vele o meni da imam posvuda oči. Da, jedanput ću se poigrati slijepca. Bolje bi bilo, da sam prestao igrati, kako su mi dobri ljudi savjetovali. A sada je već kasno. Propao sam. Javit ću se ovdje i igrat ću slijepca. — Ovdje, molim.

Gospodar kuće: Tko je pred vratima. — Tko je tamo?

Slijepac: Milostivi gospodaru, došao sam, da se javim na vaš oglas.

Gospodar kuće: Aaaa, ti si slijep! Dobro ćeš mi služiti. Hodi ovamo!

Slijepac: Stoputa hvala, već letim.

Čovjek bez noge: Zapravo sam već poznat u cijelom mjestu kao igrač. Počeo sam se igrati za novac s nekim mladićima, izgubih sve i morao sam prodati i pokućstvo,

da ne spominjem srebro i zlato. Nijesam znao, kako ću proživjeti današnji dan. Tamo za gorom, traži netko bogalje. Uistinu od prirode nijesam bez noge i ima sasvim zdrave noge. Ali zbog zabave počet ću glumiti čovjeka bez noge. Dakako radio sam glupo i prije! A zakašnjelo je kajanje besplodno. O dakle sam bez noge. — Tu molim.

Gospodar kuće: Tko je pred vratima. — Tko je tamo?

Čovjek bez noge: Ja sam bez noge, milostivi gospodaru, dolazim na tvoj oglas.

Gospodar kuće: Aaaa, dakle ti nemaš nogu. Veoma mi te je žao. Ti ćeš mi služiti. Idemo ovamo.

Čovjek bez noge: Stoputa hvala! Već letim.

Nijemi: Zapravo ja sam poznat u cijelom gradu kao igrač. Ali izgubio sam nedavno u igri i morao sam prodati sve ne iskljujući ni haljina svoje žene, a da ne spominjem srebro i zlato. Nijesam znao, kako ću proživjeti današnji dan. U to sam našao oglas, da se traže bogalji. Uistinu od prirode sam potpuno zdrav i zovu me općenito brbljavcem. Ali zbog zabave pretvarat ću se, da sam nijem. Donio sam sa sobom sve, što nijemi treba. Vele, da nebo ne daje ljudima da u bijedi izginu. — Tu će mi barem dati da jedem. A sada ću majmunisati nijemoga! Moram zakucati dvama bambusovim štapovima.

Gospodar kuće: Tko uzdiše pred vratima? Tko je tamo?

Nijemi: A . . . a . . . a . . .

Gospodar kuće: Jesi li nijem?

Nijemi: A . . . a . . . a . . .

Gospodar kuće: Ti ćeš mi služiti. Znaš li kakav obrt? (Nijemi pokazuje, da umije strijeljati iz luka).

Gospodar kuće: Umiješ li strijeljati iz luka?

Nijemi: A . . . a . . . a . . .

Gospodar kuće: Umiješ li još štogod više? (Nijemi pokazuje, da umije raditi).

Gospodar kuće: Lijepo, dobit ćeš visoku plaću.

Nijemi: Hvala . . . (I smjesta pokrije dlanom usta).

Gospodar kuće: Zar nije čudnovato, da je taj nijemi čovjek počeo govoriti? Ali kada nijemi govori, onda dolazi sreća. Ti ćeš mi služiti. Sjedaj!

Gospodar kuće: Napokon mi je pošlo za rukom, da oko sebe okupim bogalje. Dat ću im nešto posla i sam ću poći na izlet. Hallo, gospodine slijepče!

Slijepac: Molim lijepo, izvolite?

Gospodar kuće: Odlazim na četiri do pet dana. Pazit ćeš budno na moja odijela. Ali pazi dobro!

Gospodar kuće: Vrlo dobro! Hallo, gospodine bez noge! Odlazim na četiri pet dana. Povjeravam ti svoje nove novce. Ali, molim, pazi ih dobro!

Čovjek bez noge: Budite sasvim mirni! Sretan put!

Gospodar kuće: Hallo, nijemi gospodine!

Nijemi: A . . . a . . . a . . . a . . .

Gospodar kuće: Odlazim na četiri pet dana. Čuvat ćeš pivnicu, podrum.

Nijemi: A . . . a . . . a . . . a . . .

Gospodar kuće: Ne ću se dugo zadržati! (izlazi).

Slijepac: Vraški je to dosadno tako hodati sa zatvorenim očima. A da ih malo otvorim!

Čovjek bez noge: Strašno je to neprestano držati nogu, ovako iskrenutu! A kada bih je malo ispravio.

(Oba se pogledaju značajno).

Slijepac: Tamo, do vraga, to si ti! Došao si ovamo poslije posljednje propasti!

Čovjek bez noge: Dobro si rekao! Ali tamo netko uzdiše. Pođimo do njega!

Slijepac: Dobro, pođimo. Tko to može biti? Prestrašimo ga!

Obojica: Hallo!

Nijemi: A . . . a . . . a . . .

Obojica: Čudno!

Nijemi: A dakle, to ste vi? Pojavili ste se tu zacijelo poslije vaših posljednjih stečajeva i neuspjeha u trgovini.

Čovjek bez noge: Dakako.

Nijemi: Kako ste ovamo došli?

Čovjek bez noge: Ovaj je tu slijep, ja nemam noge. A kako si ti ovamo došao?

Nijemi: Vidite, mene zovu brbljavcem — ali ovdje sam nijem.

Slijepac: Sjajno. Ti si uistinu potpuno nijem.

Nijemi: Naš je gospodar otišao na četiri do pet dana. Jeli vam ostavio kakve naloge?

Čovjek bez noge: Ali dakako, svaki ima svoj posao. Slijepac treba da budno pazi na to, da ne bi tkogod gospodaru ukrao odijela.

Nijemi: Sjajno!

Slijepac (nijemom): A na što ti paziš?

Nijemi: Na podrum.

Obojica: Sjajno.

Nijemi: Slušajte što ću vam reći. Prije svega otvorimo povjerenu mi pivnicu i isušimo bačve! Zatim otvorimo blagajnu i malo se poigrajmo! a na kraju otvorimo

garderobu, da se lijepo obučemo. Napokon ćemo brzo pobjeći.

Obojica: Tako je!

Nijemi: Dalje, otvorimo širom vrata pivnice! Wttt . . . srasara . . . (Otvorena su vrata).

Nijemi: Dobro smo se dogovorili. Koliko li je tu bačava? Pijmo! Aaaa . . . Izvrsna rakija. Treba naliti! Pijte i vi!

Obojica: Nalij! Treba pokušati. Treba se napiti. To je izvrsna rakija!

Nijemi: A sada ću vam zapjevati lijepu pjesmicu.

Obojica: Bravo!

Slijepac: Ja ću vam točiti.

Nijemi: Dosta, dosta. Pij sam, slijepče! (sva trojica pjevaju).

Nijemi: Da, to je divno!

Čovjek bez noge: Zapleši nam štogod!

Obojica: Čudesno!

Slijepac: A vi zato pjevajte! (Oba pjevaju, slijepi pleše).

Nijemi: Moram se još nečega napiti. Zapleši ti tamo čovječe bez noge!

Čovjek bez noge: Već plešem.

Obojica: Veoma lijepo, veoma divno! (nijemo pjeva, a čovjek bez noge i slijepac plešu).

Obojica: Čudesno! Sada je na tebi red, nijemi!

Nijemi: Odmah ću zaplesati. (Sva trojica strašno buče).

Gospodar kuće (ulazeći na to): Malo sam ipak nezadovoljan, što sam te bogalje ostavio tako same — — — Čudno! Kakva je to buka! Kakvo je to pijančevanje! — —

Slijepac ima otvorene oči, — nijemi govori? A onaj bez noge pleše. Sva su trojica varalice!

Tri bogalja: K vragu, vratio se. Što da radimo?!

Nijemi: Gospodar se vratio?!

Slijepac: A . . . a . . . a . . .

Gospodar kuće: Malo prije si bio još slijep, a sada si nijem?! A ti bez noge, sada si slijep! O vi lopovi nad lopovima! To vam ne mogu nikada oprostiti.

PTICA, KOJA NAJAVLJUJE PROLJEĆE

U davno je vrijeme živio negdje zapovjednik Ainu. U unutrašnjosti Japana živjelo je nekada dosta Ainu. Bili su razdijeljeni u pojedina plemena, a kada su izlazili na goru, da love životinje ili kada su bili prisiljeni da vode rat sa susjednim plemenima, izabrali su snažnoga čovjeka za vođu. Naš zapovjednik bio je vođa jednoga takvog plemena. Na daleko i široko bio je glasovit zbog svoje snage. Bio je to čovjek, koji nije nikada pokazivao, da mu je zima niti da mu je vruće u doba nepodnošljive vrućine; a ni onda kada nije imao ništa da jede opet se nije ni na što tužio. Ni ne znam sam, koliko je puta uhvatio živoga medvjeda ili ubio divlju svinju. Stoga su ga se zapovjednici svih susjednih plemena bojali, ali on se, kako su svi bili uvjereni, nije bojao nikoga na cijelom svijetu.

Taj je zapovjednik imao sina. Premda je zapovjednik bio sam tako silan, ipak je bio tako slab prema svom sinu jedincu, jer ga je volio. Otac zapovjednik uvijek je sanjao o tome, da će, kada njegov sin odraste, učiniti od njega još silnijega i slavnijega zapovjednika nego li je bio on sam. Ali međutim sin je malo po malo rastao i uvijek je bio malenoga stasa, a lice je imao bijelo, bio je plašljiv i nije imao snage. Osim toga nije mu se dalo da ide u šumu i da lovi zečeve, kako su to radila druga djeca. Mnogo je

radije rezao grane stabala i travu. Pravio je pištaljke. Umio je na njima lijepo igrati različne pjesme.

U to doba je bio običaj među Ainu, da su dječaci, koji su navršili deset godina morali načiniti neke ispite. Kakvi su to bili ispiti? Katkada po pet dana, a katkada i cijeli tjedan bili su zatvoreni u maloj kolibi u gorama bez jela i bez pila, a osim toga u to doba nijesu ni spavali; time su se privikavali na svladavanje samoga sebe. Mnogo je strašniji ispit bio, kada su im prijatelji razrezali rame malenim nožem, a oni nijesu smjeli ni malo očitovati svoga bola. I sin zapovjednika, kada mu je bilo deset godina, odveden je jednoga dana na mjesto ispitivanja. Ispitno je mjesto bila mala, izdubena sobica na gori. Otac zapovjednik se molio, da njegov sin svrši te ispite bez neprilika. Prošla su tri dana. Zapovjednik nije mogao dalje da podnosi straha i brige za svoje dijete i ne mogavši, da dočeka pet dana, zaputi se prema mjestu u gorama. Našao je svoga sina, kako polaže ispit ne jedući i ne pijući ništa; ležao je sav modar licem prema zemlji. Kada ga je sin spazio, zastenje i reče gotovo umirućim glasom: »Oče, ja više ne mogu dalje toga podnositi. Molim, smiluj mi se.«

»Ali što to govoriš«, reče otac hotimice surovim glasom. »Kada ti to ne bi mogao izdržati, svi bi ti se smijali. Ta to uvijek moraju proživjeti i iskusiti svi dječaci Ainu. Strpi se svega još dva dana. A kada sve to izdržiš, dat ću ti obilje dobrih stvari za jelo, samo ustraj. Onda ćeš poći u rat i objesit ćeš o pojas brojne glave neprijatelja, pa se već sada moraš odlikovati.«

A slabi sin je samo očima pratio oca zapovjednika i okretao glavu za njim, sve dokle je iščezao. Otac zapovjednik brinuo se za svoga sina, pa je veoma čeznutljivo oče-

kivao svitanje drugoga dana. Dao je pripraviti sva najukusnija jela i s družinom od tri ili četiri naoružana čovjeka zaputio se u kolibu u gorama, ususret svome sinu.

»Dobro si to izdržao. Sada smo došli da te pozdravimo« povikao je otac zapovjednik pred kolibom. Ali se nije odazvao nikakav odgovor. Kada je zapovjednik radosna srca ušao u kolibu, našao je svoga sina, gdje leži na zemlji kao prije; ali je već bio mrtav.

Pokušali su sve moguće, ali uzalud. Na kraju je očajni zapovjednik iskopao sa svojim pratiocima grob pred kolibom. Zatim su donijeli i iz kuće nožić i sviralu, koju je njegov sin volio i zakopaše to s njegovim tijelom. Ožalošćeni stanovnici sela dođoše u velikom broju.

U času, kada je sinovo tijelo zakopano u grobu, čuli su ljudi zvukove neiskazane ljepote, slične svirali. Ljudi začuđeno pogledaše na onu stranu, odakle je zvučilo pjevanje i vidješe ptičicu na krovu kolibe-ispitivaonice uz novi grob, u kojem je počivao zapovjednikov sin. Činilo se, da je ta zelenkasta ptica vidjela, da ljudi slušaju njezino pjevanje. Na čas je prestala i opet nastavila ponovo. Njezin je glas bio nalik na zvukove svirale, na koju je rado igrao pokojni sin zapovjednika. Kada bi se to pjevanje dalo izraziti ljudskim riječima, glasilo bi to otprilike ovako:

»Ja sam sin zapovjednika, ali sam se sada ponovo rodio kao ova ptica. Mislim, da sam tako sretniji nego kada bih postao snažni zapovjednik i kada bih objesio sebi o pojas ne znam koliko neprijateljskih glava, a i kada bih palio i žario ne znam kako junački na bojnom polju. Ništa mi nije milije od pjevanja pjesama. Moja je dužnost, da najavljujem dolazak proljeća djeci, koju volim. Dok

djeca čuju moje pjevanje, trgat će cvijeće i igrat će se s pticama, a tada će upoznati, da je došlo proljeće. Ja sam ptica, koja najavljuje proljeće, ja sam slavuj. Kako je sretna moja sudbina«.

Kada je to čuo zapovjednik, njegov se bol stišao. Bilo je to zato, što je njegov sin, koji je sve do jučer imao tako slabunjavo lice, postao najedamput tako pun života, pretvorio se u ljubavnoga poslanika proljeća i sam je pjevao o svojoj sreći. »Njemu je tako dobro«, rekao je otac iz dubine srca, »bilo bi za njega nepodnošljivo, kada bi morao u ratu ranjavati ljude i u lovu ubijati životinje«.

A svi ljudi, koji su okolo stajali, mislili su isto kao i načelnik. Zajedno s načelnikom dugo su tamo šuteći stajali i naćulivši uši slušali su prekrasno pjevanje ptice.

PAUČINA

I.

Nekoć je Veliki Budha šetao sam u raju na obali lotosovog jezera. Otvoreno cvijeće lotosa na jezeru bilo je bijelo poput snijega i dragulja, a iz njegovih zlatnožutih pestića neprekidno se u okolicu razlijevao neiskazano fini miris. U raju je bilo upravo jutro.

Najednoć je Veliki Budha zastao na obali jezera i među listovima lotosa, koji su pokrivali vodenu površinu, opazio je neočekivanu stvar. Upravo ispod lotosovog jezera raja bilo je dno pakla (= japanski: džigoku) i u prozirnoj, kristalnoj vodi jasno je kao u dalekozoru vidio obrise rijeke sa tri rukava i gore Igala. U tom paklu njegovu je pažnju obratio lik muškarca imenom Kandate, koji se previjao od bola među ostalim griješnicima.

Taj muškarac, prozvan Kandata, bio je veliki razbojnik, koji je ubijao ljude, palio kuće i počinjao različne zločine, a ipak je bilo o njemu poznato, da je učinio jedno jedino dobro djelo. Bilo je to ovako. Išao je jednoć kroz duboku šumu i opazio je, kako se po cesti miče mali pauk.

(Rjunosuke Akutagawa, koji je živio od 1892. do 1927., jedan je od najboljih majstora japanske novele. Poznavao je velike evropske literature, prevodio je sjajno iz ruskoga jezika na japanski. Na njegov je književni rad djelovao Anatole France i Gogolj, kojemu se osobito divio. Napisao je preko dvije stotine pripovjedaka, od kojih je svaka zaokruženo i lijepo djelo. Sadržaj njegovih priča jesu nježne bajke, strašni događaji iz prošlosti i uzburkane sadašnjosti).

Kandata bez oklijevanja podigne nogu i spremi se, da ga zgnječi. Nenadano se pak predomisli i reče: »Ne, premda je tako sićušan, ipak je to živo biće. Bilo bi grehota oduzeti mu nerazložno život«, i pusti ga na životu.

Kada je tako Veliki Budha gledao na zbivanja u paklu sjetio se, kako je Kandata spasio život pauku. Odlučio je, da u ime nagrade za to jedino dobro djelo pokuša, ako to bude moguće, osloboditi toga čovjeka iz pakla. Sretnim slučajem opazio je pokraj jednoga pauka iz raja, koji je objesio svoje prekrasne srebrne niti na lotosov list, zelen poput perja ledene ptice. Veliki Budha uze nježno nit paučine u ruke i spusti je u pakao, koji je bio duboko među bijelim lotosima.

II.

Ovdje na dnu pakla Kandata je plivao i gušio se u jezeru krvi zajedno s ostalim griješnicima. Posvuda unaokolo bila je tama i samo se katkada činilo kao da bi iz tame nešto zasvijetlilo. Bio je to bljesak igala na strašnoj Iglinoj gori. Strahota toga mjesta bila je neiskazana. Svuda je bilo tiho kao u grobu, a samo katkada se moglo čuti slabo stenjanje griješnika. Ljudi, bačeni ovamo, bili su već tako iscrpljeni od svih mogućih paklenih muka, da im nije više preostajalo ni toliko snage, da plaču i nariču. Stoga se i tako veliki razbojnik kao Kandata gušio u krvi jezera poput žabe, koja se bori sa smrću.

Ali je došlo njegovo vrijeme. Slučajno Kandata podigne glavu i gledajući na svod nad jezerom krvi, opazi u toj beztjelesnoj tami, kako se iz dalekoga i dalekoga neba

približuje k njemu malo po malo nit srebrne paučine, koja se svijetli tako plašljivo kao da se boji ljudskih pogleda.

Ugledavši to Kandata nehotice klikne od radosti. Objesit će se na tu nit, pa dođe li kamogod, ipak će mu sigurno uspjeti, da pobjegne iz pakla. A ne samo to. Pođe li sve dobro, moći će napokon ući u raj. A onda ne će više biti nikada razdiran o Iglinu goru niti će se gušiti u jezeru krvi. Uočivši to Kandata poput bljeska i čvrsto se prihvati niti objema rukama i svim silama počne puzati gore. Bio je odavna vješt u takvim poslovima, jer je bio dugo veliki lupež. Ali nebo ipakao su udaljeni jedno od drugog tko zna koliko desetaka tisuća milja, pa se Kandata trudio, kako god je htio, no nije mogao da brzo napreduje. A poslije nekoliko časaka veranja posvema se umorio i nije se više mogao da podigne ni za komadić više.

Odluči da se malo odmori; naglo pogleda u dubinu pod sobom. Tu je bio rezultat njegova napornoga veranja. Jezero krvi, u kojem je čas prije bio, na njegovo iznenađenje iščezavalo je duboko dolje u tami. A ta grozna Gora Igala bljeskala je dolje pod njim. Pomislio je, da će, uznapreduje li to tako, izmaknuti iz pakla bolje nego je očekivao.

Od radosti nad svojim uspjehom Kandata je pljesnuo objema rukama i nasmijao se glasom, koji se nije čuo nekoliko godina i kliknuo: »Pobijedio sam, domogao sam se boljega života«.

Ali najedamput spazi, da se na donjem kraju niti za njim veru bezbrojni griješnici, pužu svim silama gore kao povorka mravi. Kada je to vidio Kandata, protrnu od grozote, otvori svoja prevelika usta i divlje počne buljiti raskolačenim očima.

Kako bi mogla ta tanka nit, koja gotovo puca pod težinom njega samoga, podnijeti težinu toliko ljudi? Kada bi se slučajno po sredini pretrgla, onda bi se i njegova vrijedna osoba, koja je stoliko napora stigla dovle, strmoglavila opet u pakao. Bilo bi to grozno, kada bi se tako nešto dogodilo.

Međutim se pak stotine i tisuće griješnika pomaljalo iz jezera krvi i u jednom se redu ustrajno verali po srebrnoj niti. Bilo je sigurno, da će se nit, ne poduzme li smjesta nešto, pretrgnuti na dvoje. Tada Kandata klikne velikim glasom: »Hej, griješnici! Ta je nit moja. Tko vam je k vragu dao dopuštenje, da se po njoj verete? Odmah idite dolje! Odmah idite dolje!«

A u tom se dogodilo ovo:

U tom se času nit, koja je dosada bila bez pogreške, naglo s groznim treskom pretrgnula, upravo na onom mjestu, gdje je Kandata visio. Tu nije bilo Kandatu pomoći. Nije mu preostalo ni vremena, da krikne, a već je sjekao zrak, prevrtao se okolo naokolo i za čas je iščezao strmoglavce u tamu, duboko dolje.

A rajska se paučinska nit kao fina, nježna zraka još časak uznosila na nebu bez mjeseca i bez zvijezda.

III.

Veliki Budha stojao je na obali lotosovoga jezera i strpljivo promatrao taj događaj od početka do konca. Kada je Kandata kao kamen pao u jezero krvi, njegovo se lice bolećivo namrgodilo i počeo se ponovo šetati. Iz očiju Velikoga Budhe bilo je vidjeti, kako ga mrzi okrutno

srce Kandate, koji je htio spasiti samo sebe, a njegova je zaslužena kazna, kada je ponovo pao u pakao.

Ali lotosi na rajskom lotosovu jezeru nijesu se brinuli za takve stvari. Cvijeće, koje je bilo nalik na snježnobijele dragulje, sklanjalo je svoje kaleže k božanskim nogama Velikoga Budhe. I u onom času iz njegovih se zlatnožutih pestića neprekidno razlijevao po okolini neiskazano mili miomiris.

U raju se približavalo podne.

POGOVOR

Prikaz japanske književnosti

U današnjem svijetu japanski narod zauzima sve znatniji položaj. Japanski jezik po svojem značenju priključuje se njemačkom, engleskom, španjolskom, francuskom i ruskom jeziku.

Na Dalekom Istoku japanski jezik preuzima baštinu kineskoga jezika, koji je 2000 godina bio kulturni jezik toga područja. Danas japanski jezik vlada ne samo na japanskim otocima nego i na golemom sustavu otoka, koji je smješten posred Tihoga oceana od sjevera prema jugu, dalje na azijskom kopnu, u Koreji i u glavnim gradovima Mandžurije. Znatan dio kineskih školovanih ljudi učio je u Japanu. Godine 1937. bilo je u Tokiju 6000 kineskih studenata. Ti studenti šire poznavanje japanskog jezika i u zemlje južne Azije, u Sijam, Indiju i Afganistan. Osobito gradovi pokrajine Šan-tung, dalje Tien-cin, Šanghai i Han-kou imaju velike japanske četvrti. Japanski kolonisti šire znanje o Japanu na Filipine, u nizozemske kolonije i u obje Amerike. U Braziliji se jačaju japanska naselja.

Japanski je jezik državni ili materinski jezik više nego jednoj stotini milijuna ljudi, a sigurno jednaki broj ljudi živi u području japanskoga utjecaja.

Japanci imaju bogatu književnost, to jest obilje lijepih pjesama, romana i drama. Još oko godine 1000 poslije Isusa dao je Japan svijetu prvi savršeni psihološki roman. Japan ima bogato pjesništvo, a od sedamnaestoga vijeka i zrelu dramatsku literaturu.

Najstariji književni spomenici japanski potječu iz osmoga vijeka, kada se poslije primitka kineske kulture razvilo u Japanu barem u uskom dvorskom društvu neobično visoko obrazovanje. Iz Kine je Japan preuzeo ne samo državno uređenje, više životne oblike nego i svoje pismo. Danas se najbolji japanski jezik govori u oba glavna grada Tokiju i Kyotu. Ima veoma mnogo različnih narječja na japanskom jezičnom području. Ja-

panski je jezik veoma težak i nije čudo, da su ga Portugalci nazvali »jezikom vragova«. Taj jezik pripada obitelji aglutiniranih jezika t. j. jezika, koji sve slovničke oblike stvaraju jednostavnim dodavanjem sufiksa. Prema tome taj jezik spada u veliku skupinu uralo-altajskih jezika, kojima pripadaju jezici Finaca, Turaka, Tatara, Samojeda, Mongola, Mandžuraca i Koreanaca. Između japanskog i kineskoga nema ni njmanje srodnosti, kako to neki misle.

Japanski jezik voli bezlični način izražavanja slično kao naša djeca i primitivnija plemena. Japanci najradije govore o sebi i o drugima u trećem licu ili obliku. Kao gotovo cijelu kulturu tako i svoje pismo zahvaljuju Japanci Kinezima. Uveo ga je Koreanac Wani, koji se i danas štuje kao učitelj japanskog naroda (oko 400 god. iza Isusa). Glavna je oznaka japanske duše izvanredno veliko rodoljublje. Svoju ljubav prema rodnoj grudi ne pokazuje Japanac samo u lijepim riječima nego je spreman da za svoju domovinu prolije krv i da žrtvuje svoj život. Japanac se ne boji smrti. Osim toga Japanac je veoma uljudan u društvenim i obiteljskim odnosima, voli ljepotu prirode, umjetnost i lijepu književnost.

Osnivačem svoje države smatraju Japanci mitskoga cara Jimmuja.

Pjesništvo

Japanske pjesmice su malene i kratke, zovu se tanke mijika uta t. j. kratki stih i haikai-pjesmica od sedamnaest slogova. Japanska poezija ostala je kroz hiljadu godina gotovo nepromijenjena u pogledu oblika i sadržaja. I danas kao za vremena Hitomara vlada neprekidno ista vječna tanka, koja sa svoja 31 slogom priječi slobodni razvitak pjesnika. Stoga je zbog te kratkoće najrašireniji lirika. Nema pjesnika, koji bi mogao u 31. slogu zbiti veliko djelo. Japanski je pjesnik obično zanešenjak za ljepotom osobito za ljepotom prirode, a rjeđe je mislilac, prorok svoga naroda.

Japanci smatraju najstarijim pjesnicima nekoliko bogova sa Susanowom na čelu, jednoga majmuna i niz japanskih careva iz Jimma i Yuriaka (Živjeli su u sedmom i petom vijeku prije Isusa). Najstariji su stihovi sačuvani u kronikama (ljetopisima) Kojike 712. godine poslije Isusa i Nihongija 720. godine poslije Isusa. Predaja spominje kao najbolje pjesnike toga

vremena cara Jimmu (660. do 585.), cara Ojin (201.—310.) i cara Yuryaka (457. do 478.). Pod utjecajem kineskih pjesnika japanski su pjesnici pisali kineski (antologija kinesko-japanskih stihova oko 751.). Oko 759. godine izašla je zbirka pod imenom Man-yo-shu (Zbirka od 10.000 listova ili Knjiga 10.000 pokoljenja). Zbirka ima 4496 pjesama, od kojih golema većina (4173) otpada na tanke, a samo 262 na naga-ute (pjesme s dugim stihovima). Tu su zbirku pisali predstavnici svih društvenih slojeva od careva pa do radnika. Najveći pjesnik Manyoshu je Kaki no moto Hitomaro (662 ? do 710 ?). Njegovo ime znači »rođeni bez oca i majke«, jer ga je jedan vitez našao pod drvetom kaki. Pjesme su mu tužne (elegija u smrt kneza Hinameshi), pune muževnoga ponosa i ratničke slave, zatim ljubavne itd. Nešto je mlađi Yamabe no Akahito, a dalji je veliki pjesnik Manyoshu: Yama no ue no Okura (660. do 733.). Bio je u dvorskoj službi, a posljednji veliki iz toga vremena je Otomo no Yakamochi (umro 785.), pjesnik, koji je živo osjećao nevolje ljudi i ljepotu prirode.

U devetom se vijeku ističe Jujiwara no Tsunetsugu.

Dok je tanka bila na zabavu i pouku obrazovanim slojevima, dotle je narod imao drugu pjesničku zabavu, pjevao je renge (skladane stihove), koje su nastale u drugoj polovini 13. vijeka. U društvu, koje se sastojalo iz dovoljnoga broja osoba, prva je osoba pjevala početak t. j. stih od 17 slogova ili prvi gornji dio tanke, susjed ili susjeda dodavao je stih od 14 slogova, koji su morali biti u vezi s prethodnim stihom. I renge imaju nekoliko pjesnika Kyusai (14 vijek) Sogi 15 vijek, Arakida Moritake (16 vijek). Japanski su književnici sastavljali i pjesme. Haikai poput naših epigrama, Matsuo Basho (17 vijek), Ibara Saikaku, Kikoku. Slične su tankama i hokkuu (početni stih) i kyoka (31 slog kao tanka i kyoku (kao hokku t. j. 17 slogova). To su šaljiva djela, koja se svemu izrugivaju na dobrodušan način bez trunka zlobe. Najpoznatiji je pisac kyoku Karai Senryu (1717. do 1790.).

Šest čarobnjaka poezije: Kokkasen sačinjavaju budhistički biskup Henjo (815. do 890.), Ariwara no Narihara (825. do 880.), Otomo no Kuronushi i Ono no Komachi, nešto kasnije živi Oshikochi no Mitsune (852. do 907.) i Ki no Tsurayuki (882. do 946.). Ovog posljednjega smatraju Japanci najvećim

japanskim pjesnikom svih vremena. On je sastavio zbirku japanske poezije stare i nove »Kokin-waka-shu« (1100 pjesama lijepoga oblika).

U dvorskom su životu bila uobičajena pjesnička natjecanja (Uta-awase), na kojima se stotine takmaca bore za palmu pobjede. Oni moraju pjevati pjesme prema postavljenoj zadaći. Između 950. i 1205. izašlo je nekoliko antologija, među kojima je i Waka Hachidaishu, Shin Kokinshu i dr. Nadalje su pjesnici Saigyo Hoshi i Tadamori (umro 1189.).

Danas japanske novine i časopisi objelodanjuju popularne tanke (31 slog) priređuju se natjecanja (uta-awase), a kao glavne zadaće (teme) na tim natjecanjima jesu:

1. slaviti vladu, koja se uspoređuje s oceanom;
2. molitva za carsku dinastiju u svetinji Shinto;
3. visoki vijek zelenoga bambusa;
4. borovi zasuti snijegom.

Pjesnici se javljaju iz svih društvenih krugova. Sam veliki reformator Japana, car Mutsuhito proslavio se svojim tankama.

Prvom pravom razvojnom epohom japanske književnosti možemo smatrati osmi vijek, koji se zove slavnim razdobljem Nara (prema tadašnjoj prijestolnici Japana; od 710. g.). To je razdoblje bujnoga procvata japanske kulture u svim njezinim pojavama.

Usmena predaja starog Japana sačuvana je u dvije zbirke: Kojiki (Kronika starih stvari«) i Nihongi (»Kronika Japana«). Boginja sunca Amaterasu, pramajka mnogo bogova i junaka, koja se u kronici spominje, dostojna je prethodnica i sadašnjeg cara. U Japanu vlada neprekidno jedna i ista dinastija do danas.

Kada je carska prijestolnica g. 794. prenesena u Heian (sada Kyoto), počelo se novo razdoblje u povijesti Japana heiansko. To je klasično doba književnosti (antologija Kokinshu, »Zbirka starih i novih stihova«).

Iz pera žene Murasaki (= Ljubica) Shikibu (oko 1004. g.) izašlo je lijepo djelo japanske proze »Priče o Geniji« (XI. vijek). Djelo obrađuje različna zbivanja kneza Genije i njegova sina Kaora (preveo Waley na engleski »The Tale of Geniji«, London, 1925.—1933.).

Druga izvrsna književnica istog vremena je Sei Shonagon, koja je izdala zbirku razmišljanja i dubokih misli o različnim događajima.

Slijedeće razdoblje Gempei ispunjeno je oružanom utakmicom snažnih viteških rodova: Minamoto i Taira. U kasnije doba Kamakura (pod kraj XII. vijeka) javljaju se djela, koja opisuju borbe različnih plemena.

Literatura razdoblja shogunatu Tokugawa (1603. do 1868.) razvija se u doba unutrašnjeg jačanja Japana. Valja spomenuti Saikakua, Chikamatsu-a Monzaemona, žena Matsuo Basho (1643.—1694. pjesnika-lirika. Iz kasnijeg vremena učenoga Motoorima Naronagu, romanopisca Bakina, (XIX. vijek) pisca »Romana o osam pasa« (Hakkenden).

O spomenutom hokku — piscu Ibara Saikaku zabilježeno je, da je samo jednog dana napisao 23.000 hokku, posvećenih Bogu-zaštitniku pjesnika. Najsposobniji učenik Basho je Kikoku.

»Tosa niki« (Dnevnik iz Tosa) napisao je najveći pjesnik Tsurayuki; opisuje svoj put iz pokrajine Tosa u prijestolnicu.

R o m a n. Ihara Saikwaku (1642.—1693.) iz Osake otac japanskog romana opisuje vjerno pokvarenost japanskog društva u XVII. vijeku. Dalji su pisci Ejima Kiseki (1667.—1736.) pisao je o kazalištu i o nećudorednom životu žena, zatim Tamenaga Shunsui (1789.—1842.), Ryutei Tanehiko (1783. do 1842.), Santo Kyoden (1761.—1816.) i dr.

Najslavnijim svojim romanopiscem smatraju Japanci Kyokutei Bakina (1767.—1848.), japanskog Waltera Scotta, koji je u svom radinom životu napisao oko 280 velikih romana (u 2.500 svezaka). Vjerovao je u prirođenu dobrotu ljudske prirode i u konačnu pobjedu dobra nad zlim. Od njegovih znatnijih djela valja spomenuti: »Opširnu povijest San i Shichi« (San Shichi Zenden Nanka no yume) i roman Hakkenden (Povijest o osam pasa). Taj je roman pisao 27 godina i završio ga je, kad je izgubio očinji vid (radio je po noći). Posljednje dijelove kazivao je u pero svom sinu. Taj golemi roman ima 106 svezaka.

Japanci su veseli ljudi, rado se smiju, pa je kod njih razvijen humoristički roman. Iza Hiroge Gennai-a najveći je humorist Jippensha Ikku (1765.—1831.), koji se smije ne samo u svo-

jim djelima nego i životnim prigodama. Glavno mu je djelo »Jašeći na vlastitim nogama«, u kojem opisuje burne životne zgode dvojice skitnica Yaje i Kide.

Slavu najboljeg humoriste dijeli s Ikku — Shikitei Samba (1775.—1822.), koji u svojim djelima: »Svijet u kupaonici« i »Svijet u brijačnici« stvara sjajnu galeriju pučkih tipova starog Nippona.

D r a m a. Za razvitak drame zaslužni su Jiro Kiotsugu (1354.—1406.) i njegov sin Motokiyo (1372.—1455.), koji su pisali lirske opere u jednom činu, zvane »no«. Šaljive takve drame zovu se kyogen.

Najveći joruri-književnik, a ujedno najveći dramski pisac Japana je Chikamatsu Monzaemon (1653.—1724.), prijatelj vlasnika kazališta lutaka u Osaki, Takemoto Gidayu. Zaslužan je Takeda Izumo (1688.—1766.).

Omiljeli su bili »pučki komadi s pjevanjem i plesom« — kabuki. Kabuke je pisao Tsuuchi Jihei († 1760.) zatim Sakurada Jisuke (1734.—1806.), Tsuruya Namboku (1755. do 1829.) i Furukawa Mokuami (1816.—1893.).

Evo sadržaja jednoga od najpoznatijih kyogena:

Daimyo šalje slugu po talisman, koji može da na dogovoreni zov ispuni svaku želju. Šarlatan ga daje sluzi, koji ga odnese svome gospodaru. Daimyo izgovara dogovorenu rečenicu i želi konja, koji se dakako ne javlja. Sluga se boji kazne zbog toga, što je donio krivi talisman i tvrdi, da se je konj javio. Daimyo odgovara, da smatra slugu za konja, uzjaše na njega i nalaže mu, da galopira. Konac.

Drugi daimyo, nešto glup, želi da pohodi neki glasoviti perivoj u okolici prijestolnice. Sluga, koji ga prati, uvjerava ga, da vlasnik traži od svakoga posjetioca, da spjeva neki stih, koji opjevava ljepotu perivoja, prije nego mu dopusti, da razgleda perivoj. Glupi daimyo ne samo da ne umije spjevati takav stih nego ne umije ni reći ono, što ga je naučio sluga. Vlasnik ga u srdžbi izbaci za vrata.

Osobine su japanske dramatske literature tako zvane Ayatsuri joruri. Gospođica Joruri je zapravo junakinja jedne tužne pjesme (balade), koja je omiljela u cijelom Japanu. Pjeva o neobičnoj ljubavi prema Yoshitsuni. Ta se balada obično pjeva uz pratnju trostrune kineske gitare koja se japanski zove samisen. Baladu igraju i lutke. Najveći je pisac jorurija, a ujedno najveći dramatski pisac Japana Chikamatsu Monzaemon (1653. do 1724.), kojega neki zovu japanskim Shakespeareom.

D a n a š n j e d o b a. Sada u ovo ratno doba izdaju Japanci mnogo knjiga o ratu u Kini i o kolonizaciji Mandžurije. Ašihei Haino, najomiljeliji je i najbolji pisac. Njegovo djelo »Cvijeće i vojnici« obrađuje zaposjedanje Hangćou, a »More i vojnici« opisuje ratne poljane Kantona. O ratnim doživljajima pišu Hiroši Ujeda i Širo Hibino (»Poljska bolnica« i »Zaton Wusung«).

Teppei Kataoka piše o odgoju bogataške djece. Kan Kikuči piše zabavne romane, a napisao je i životopisno djelo »Život zapovjednika tanka Nišizumi«.

Den Wada je napisao mnoge priče iz seoskog života: (»Selo Ohinata«), u kojem nas upoznaje sa životom japanskih seljaka, doseljenih u Mandžuriju, sa njihovim uspjesima i neuspjesima pri kolonizaciji.

U suvremenoj japanskoj književnosti govori se o dva pravca ili škole: jedan pravac ističe sadržaj, drugi više formu.

Knjige o ratu u Kini i o Mandžuriji idu u prvu školu, slave suvremene događaje, osvajanje novih zemalja i njihovu kolonizaciju.

Druga škola slavi »umjetnost radi umjetnosti« boreći se za formalnu čistoću. Gospoda Curuko Nakazato predstavnica je te škole. Za svoju novelu Omnibus, u kojoj prikazuje brak Japanca s Francuskinjom, dobila je Akutagowinu nagradu, najveće odlikovanje u japanskoj književnosti.

Rjunosuke Akutagawa († 1927.) najsjajniji je i dosada nedostignuti majstor sloga.

Masako Odžima istakla se svojim dnevnikom doktorice iz naselja slaboumnih, a Jasuko Otake romanom »Bolnica na brodu«, u kojem opisuje život bolničarke za rata u Kini.

Toson Šimazaki piše o socijalnim promjenama, Džuničiro Tanizaki Haruo Sato.

JAPANSKA DJECA U IGRI (vidi stranu 77)

JAPANSKE SVEČANOSTI

Japanska narodna naklada u Dajrenu je u nekoliko evropskih jezika izdala niz spisa, koja osvjetljuju različne strane japanskog života. Tako Sjunkiči Akimoto opisuje obiteljski život Japanaca, usredotočen oko domaćega ognjišta, K. Nakamura prikazuje japansku povijest, T. Ivadoo svečanosti japanske djece itd.

Japanci su prije 1300 godina prihvatili budizam (buddhizam), a prije toga vjeru kineskih mudraca i filozofa, osobito Konfucijevu.

Svečanost rođenja Buddhina u Japanu pada na početak proljeća, osmog travnja, a naziva se Svečanošću cvijeća. Japanska djeca idu u zasebne tečajeve, gdje uče kako će na umjetnički ukusan način saviti kitice cvijeća i kako će urediti različne svečanosti, vezane uz cvijeće.

Prvo proljetno cvijeće lijep je simbol rođenja. Čim je novorođeni Buddha spazio svijetlo svijeta, odmah su se otvorila nebesa i dvije struje vode: jedna studena, druga topla počele su strujati iz svoda. Tada se umivala Bodisatna i njezina roditeljica.

Na dan osmoga travnja u svim se budhističkim crkvama Japana izlaže Buddhin kip. Vjernici kupuju skupocjeni čaj i polijevaju tim čajem kip moleći se pri tom. Taj čaj — vjeruju Japanci — liječi različne bolesti.

Težište svečanosti počiva u povorkama, koje Japanci — buddhisti priređuju u cijeloj zemlji. Osobito je lijepa svečanost u tokijskom perivoju Hibija. Dvadeset ljudi u bijelim odijelima nosi na ramenu neveliki hram, u kojem je kip novorođenog Buddhe. Za nosilima je dvadeset svećenika, koji trube. Na ulazu u park već čeka skupina od 60 svećenika u svečanim odijelima i 30 djece u svilenim kimonima. Na glavi su im posvećene **krune.**

Hram se zove Hanamidoo t. j. hram cvijeća. Postavi se usred perivoja na visoko podnožje. Dolazi svečani čin: vrhovni

svećenik otkriva zavjesu, a sunčane zrake osvjetljuju novorođenog Buddhu. Oko podnožja se zasipa cvijeće. Učesnici pjevaju narodnu himnu »Kimihae«, djeca pjevaju molitve. Zbor od 60 svećenika pjeva sanskrtske vjerske stihove »sutre«, u kojima se slavi vječni mir i vječna ljubav prema svemu živom.

Kad svećenici svrše pjevanje, stupaju djeca od 5 do 8 godina na estradu, ovjenčanu girlandama cvijeća. Izvode obredni ples, kreću se među cvijećem, sami obasuti cvijećem. Poslije plesa pjevaju:

»Kao kralj kraljeva i gospodar čovječanstva vladaj svojom državom, o Hantamo!«

Druga je svečanost Zvijezda, a treća Mjeseca. Svečanost zvijezda (u prvoj polovici srpnja) posvećena je Djevojci, koja tka (zvijezda Vega je suzviježde Lire).

Poticaj za tu svečanost proizašao je iz ove legende:

Na istočnoj obali Nebeske rijeke t. j. Mliječne staze živjela je lijepa djevojka, koja se bavila tkanjem. Bila je osuđena, da cijeli svoj mladi život provede uz vreteno ili tkalački stan ne poznavajući ni radosti ni počinka. Smilovao joj se nebeski vladar i udao je za pastira, koji je čuvao stada na zapadnoj obali Nebeske rijeke. Djevojka je uživala u sreći, nije se udaljivala od miloga supruga. Napustila je malo zatim posao. Tada se razljutio Nebeski vladar, ponovo je posadio kćerku uz tkalački stan; suprugu-pastiru dopustio je da pohađa ženu samo jedamput na godinu i to sedmu noć sedmoga mjeseca . . . Ta je priča osvojila sve slojeve staroga japanskog društva od carskog dvora do seljačke kolibice. Japanski pjesnici veličaju sve novim pjesmama taj »nebeski« roman, a slikari kistom slave pastira i njegovu ženu.

Svečanost se izvodi ovako: Štovatelji pastira i djevojke, koja tka, ustaju prije osvita, da saberu rosu s ruža. Iz rose s primjesom boja proizvode raznobojne tinte. Tim tintama pišu djeca na duge vrvce papira različne poučne i nabožne rečenice. Momci i djevojke pišu imena svojih milih. Japanci vole lijepo pismo, liniju i boju. Natječu se, kako će što ljepše proslaviti pastira i djevojku. Slijedećeg se dana bacaju te vrvce papira u rijeku. Te svečanosti imaju svrhu, da veličaju radinost i obrt, osobito ženski.

Još više osjećaja ulažu Japanci u slavljenje Mjeseca (sredinom kolovoza: Dzjuuhoje ili sredinom rujna: Dzjuusanja). Te se noći okuplja cijela obitelj, da uživa u nebeskom izvoru svijetla. I kada se ne vidi Mjesec za mraka, i onda su svi Japanci uvjereni, da je ta posvećena noć ljepša od drugih. Članovi obitelji i gosti oko stola (u polukrugu) očekuju odlazak Mjeseca. Neki improviziraju pjesme o Mjesecu, neki ih opet i deklamiraju. Kada se pojavi mjesec, onda svi od radosti plješću. Zatim nekoliko minuta šute i gledaju u nebesko svijetlo.

Poštovanje Mjeseca ucjepljuje se Japancima od djetinjstva. Djeca uče kod kuće i u školi mnoštvo pjesmica, u kojima je na prvom mjestu Mjesec. Dok stariji za vrijeme noći sviraju ili recitiraju pjesme, dotle djeca pjevaju pjesme o zečiću, koji sjedi na Mjesecu i u stupi tuče rižino tijesto. Prema mišljenju Japanaca mrlje na Mjesecu po svojim crtama sjećaju na zeca, koji u stupi tuče rižu. Istočni kršćani (Gruzini, Armenci) misle, da mrlje na Mjesecu prikazuju tragove ubistva, koje je Kain počinio na Abelu. Drugi pričaju, da je bilo vrijeme, kada su Mjesec i Sunce bili jednako lijepi, ali kada je Mjesec nešto skrivio, Majka je natrla mjesec tijestom, pa stoga Mjesec ne svijetli tako jasno kao sunce. Japanci kao drugi narodi Istoka sačuvali su dosta običaja i obreda, vezanih uz nebeska svijetla.

DRAGA DJECO!

Kada naučite strane jezike i kada se budete više zanimali za književna djela japanskog naroda, kao dragocjen izvor pouke i zabave mogu vam služiti ova djela:

M. Grigorjov—V. Bubnovoj: »Japonskie skazki«. Izdateljstvo »Vostočnoje Obozrenije«, Južno-mandžurskaja železna doroga, Dajren, Mandžurija. 1940. (ruski). — Neke slike i u ovom hrvatskom prijevodu su od V. Bubnovoja. — Pruškova-Prušek: Učebnice hovorové japonštiny, Praha 1939. Nákladem Orientálního ústavu (češki). — Dr. Bogdan Richter: Literatura chińska. — Literatura japońska. — Nakl. Trzaski, Everta i Michalskiego, Warszawa 1937. (poljski). — Kenkynsha's New Japanese-English Dictionary, Tokyo, 41. izdanje, 1935. — Colin Ross, glasoviti njemački svjetski putnik, koji je predavao u ožujku o. g. u Zagrebu o »Novoj Aziji« pisao je u brojnim svojim djelima o japanskoj kulturi i književnosti. — Članci gđe Pruškove, J. Chmielewskog u češkim i poljskim novinama. — Milan Katić: »Zagreb je dobio novog stanovnika budućeg japanskog diplomatu«. Zagreb »Novosti« 24. I. 1941. — Dragutin Novaković: »Previranje u japanskoj književnosti«, »Hrvatski dnevnik«, 16. III. 1941. — Konstantin »Čchejdze: »Japanci o sebi«, Narodni listy, Praha 23. II. 1941. — J. A. Świencicki: Kineska i japanska literatura (poljski) 1901. — W. G. Aston: Povijest japanske literature (1899, engleski, a 1902. francuski). — Tomitsu Okasaki: Povijest japanske književnosti od najstarijih vremena do danas (njemački 1899.). — Otto Hauser: Japansko pjesništvo (njemački 1904.). — Karl Florenz: Povijest japanske literature (njemački; to je temeljno djelo od najboljeg poznavaoca japanske kulture). — M. Revon: Antologija japanske književnosti od početka do 20. vijeka (francuski, 1910. 2 izd.). Adler—Revon: Japanska literatura: Povijest i izbor od prvih početaka do najnovijeg vremena (njemački 1926.). — Dr. Julius Kurt: Japanska lirika kroz 14. vjekova (njemački). — Karl Florenz: Pjesnički pozdravi s Istoka (7. izd. 1902. njemački). — T. Wakameda: Stari japanski pjesnici (1922. engleski). — B. H. Chamberlain: »Klasično pjesništvo Japana« (1880. engleski). — Wenckstern: »Bibliografija japanskog carstva« (1895. — 1907. engleski). — Florenz: Japanske drame (njemački 1900.). — F. Perzynjski: Japanske maske: No dun Kyogen (1925. njemački). — W. von Gersdorff: Japanske drame (njemački, 1926.). — Zlatko Gorjan: Lirika žutog istoka. Antologija (hrvatski). Ove će priče pružiti priliku za uspoređivanje različnih motiva, od kojih su neki slični s našima. — Dr. Drago Ivanišević: Različni članci i prijevodi. — Ing. Mihajlo Strelec (Zagreb): Članci i prikazi o gospodarskom životu Japana.

UPOREDITE japanske priče s našim narodnim blagom!

UPUTA U IZGOVOR

Prema načelima Romajikwai čitaju se samoglasnici kao hrvatski, a suglasnici: ts= c, ch = č, sh = š, j = dž, w = kratko »u«. Japanske riječi nemaju izrazitog naglaska.

SADRŽAJ

	Strana
Japanska narodna himna	3
Duša Japana (s izvornim japanskim pismom)	5
Gora Ooe	7
Majmun i rak	11
Taroo-breskva	13
Misli cara Mutsuhita	16
Kako se je udavala mišica	17
Jurivaka	19
Tofu Ono	22
Bijeli zečić	23
Princesa Kaguja	25
Urasima Taroo	29
Hitrokrila ptica	33
Zlatna sjekira	35
Arakida Moritake: Japanska poslovica	38
Cvjetni djed	39
Starost	42
Starčić sa čvorom	43
Palčić	45
Krilato odijelo	49
Kyogen	53
Kodži Uno: Ptica, koja najavljuje proljeće	59

Strana

Rjunosoke Akutawa: Paučina 63
Pogovor — Prikaz japanske književnosti 69
Japanske svečanosti 77
Literatura 81
Slike